

ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභාවල මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය - යහපාලනකරණය ඇසුරින් විමර්ශනයක්

ප්‍රියන්ත මුදලිගේ

ආර්ථික විද්‍යා අධ්‍යයන අංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය

සංක්ෂේපය

සමූහාණ්ඩු ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක වන රාජ්‍යයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමයක් පවතින ඒකීය රාජ්‍යයක් වේ. 1987 දී මෙම ඒකීය පාලන ව්‍යුහය යටතේ ම පළාත් මට්ටමින් බලය බෙදීමේ අරමුණු කරගෙන පළාත් සභා 9 කින් යුතු උපජාතික මට්ටමේ පාලන ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙය නිදහසින් පසුව දේශපාලන බලය බෙදීමේ පදනම් කරගෙන ශ්‍රී ලංකාවේ කරනු ලැබූ ප්‍රධාන දේශපාලන ප්‍රතිසංස්කරණයක් ලෙස හැඳින්විය හැකිය. පළාත් සභා ක්‍රමය පිහිටි විමේ අරමුණු කිහිපයක් පැවතුණි. ඒ අතරින් ප්‍රධාන වූයේ උතුරු සහ නැගෙනහිර පළාත්වල වෙන ම රාජ්‍යයක් සෑදහා සිවිල් යුද්ධයක නිරත වී සිටි ද්‍රවිඩ කණ්ඩායම් තෘප්තිමත් කිරීම සඳහා දේශපාලනමය බලතල සහිත ව්‍යවස්ථාමය ව්‍යුහයක් සකස් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයි. තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට සියලු පාර්ශව සම්බන්ධ කර ගැනීමට කටයුතු කිරීම යහපාලනකරණය මගින් අපේක්ෂා කරයි. එසේ කිරීම පහසු වන්නේ මධ්‍ය පාලනයට වඩා පරිදියේ පාලනය ශක්තිමත් කිරීම මගිනි. ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභා ක්‍රමය මගින් පළාත් මට්ටමින් සියලු ජනකොටස් පාලන ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධ කර ගැනීම බලාපොරොත්තු විය. මෙම අධ්‍යයනය සඳහා පළාත් සභාවල ක්‍රියාකාරීත්වය පොදුවේ විමර්ශනයට ලක් කළෙමි. විශේෂයෙන් උභව පළාත සහ බස්නාහිර පළාත ආවරණය වන පරිදි පළාත් සභා සේවා ලාභීන් සහ මහජන නියෝජිතයින් වෙත ප්‍රශ්නාවලියක් ඉදිරිපත් කොට දත්ත ලබා ගැනීමට කටයුතු කරන ලදී. දත්ත විශ්ලේෂණයේ දී සරල සංඛ්‍යාතමය ක්‍රම ද, ගුණාත්මක දත්ත හා තොරතුරු විශ්ලේෂණයේ දී විස්තරාත්මක සහ සංසන්ධනාත්මක ක්‍රමවේදය ද යොදා ගැනුණි. පළාත් සභා කටයුතුවලදී යහපාලන මූලධර්ම කොතෙක් දුරට ක්‍රියාත්මක වෙතවාද යන්න පිළිබඳව එහිලා අවධානය යොමු කෙරිණි. පළාත් සභාවල ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳව විමසීමේ දී බාධක රාශියක් හඳුනා ගතහැකිය. මූල්‍ය බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ සීමා පැවැතීම, පරිපාලන කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ සීමා පැවැතීම, පවරා දෙන ලද බලතල පිළිබඳව ගැටලු පැවැතීම, මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ භූමිකාව සෑම විට ම ඉස්මතු වීම, මහජන නියෝජිතයින්ගේ මන්දගාමී ක්‍රියාකලාපය, පළාත් සභා නිලධාරීන්ගේ සේවා සැපයීමේ ප්‍රමාද දෝෂ, මූල්‍ය කටයුතු ඇතුළු වෙනත් පොදු කටයුතුවල විනිවිදභාවය නොමැති වීම සහ පළාත් සභාවේ සේවා සැපයීමේ පසු විපරමක් නොමැති වීම, මහජන නියෝජිතයින්ගේ වගවීමක් නොමැතිකම වැනි කාරණා ඒ අතර වේ. මේඅනුව පැහැදිලි වන්නේ පළාත් සභා ක්‍රමය තුළ මූල්‍ය බලය තවදුරටත් සැලකිය යුතු පරිද්දෙන් ක්‍රියාත්මක නොවන බවයි.

මුඛ්‍ය පද- පළාත් සභා, යහපාලනය, විනිවිදභාවය, වගවීම

හැඳින්වීම

පළාත් සභා ක්‍රමය ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක වී දැනට දශක තුනකට වැඩි ඉතිහාසයක් පවතින අතර දේශපාලන බලය බෙදීමේ ආකෘතිය යටතේ 1987 දී 13 වන සංශෝධනය මගින් පළාත් සභා ක්‍රමය හඳුන්වා දී ඇත. මෙම ක්‍රමය මගින් තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට පළාත් මට්ටමෙන් ජනතාව දායක කර ගැනීමට හැකියාවක් පවතින ආයතන විශේෂයක් ඇතුළුව මහජන නියෝජිතයින්ගෙන් දායකත්වය ද මෙම ක්‍රියාවලියට අදාළ වේ. ඒ අනුව ප්‍රධාන ශීර්ෂ කිහිපයක් යටතේ කරුණු ඉදිරිපත් කර ඇත. එනම් යහපාලනකරණය සහ පළාත් සභා, පළාත් සභාවල ආදායම, පළාත් මූල්‍ය පාලනය, පළාත් සභා කෙරෙහි මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ මූල්‍ය පාලනයේ බලපෑම, පළාත් සභා කෙරෙහි මුදල් කොමිෂන් සභාවේ භූමිකාව, පළාත් සභා මන්ත්‍රීවරුන්ගේ ප්‍රතිපාදන වියදම් තීරණය වන ආකාරය. සහ පළාත් සභාවේ මූල්‍ය භාවිතයේ විෂමතා යන ඒවා දැක්විය හැකිය.

අධ්‍යයන ප්‍රදේශය.

මෙම පර්යේෂණයේ අධ්‍යයන ප්‍රදේශය ලෙස තෝරාගෙන ඇත්තේ බස්නාහිර සහ උභව යන පළාත් සභා දෙකයි. මෙම පළාත් සභා දෙක තෝරා ගැනීමට ප්‍රධාන හේතුව ලෙස සැලකිල්ලට ගත් කාරණයක් වන්නේ පළාත් දෙක සතු විවිධත්වනයයි. එනම් ජනගහන සංයුතිය සලකා බැලීමේ දී පළාත් දෙක සතු වෙනස කැපී පෙනේ. ශ්‍රී ලංකාවේ භූමි ප්‍රමාණයෙන් ඉතා කුඩා ප්‍රමාණයක් අයත්වන බස්නාහිර පළාත, ප්‍රජා විද්‍යාත්මකව සලකා බැලීමේ දී අධිකතම ජන සංඛ්‍යාවක් සහ ජන සන්නිවේදන පවතින පළාත හැටියට හඳුන්වා දිය හැකිය. බස්නාහිර පළාත මුළුමනින් ම තෙත් කලාපයට අයත් වන අතර කොළඹ, ගම්පහ සහ කළුතර යන පරිපාලන දිස්ත්‍රික්ක තුනකින් එය සමන්විත වේ. අංක 1 වගුව අනුව බස්නාහිර පළාතේ ජන සංඛ්‍යාව 5,821,710 වූ අතර එය ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු ජනගහනයෙන් සියයට 28.8ක් වේ. උභව පළාතේ විශාලත්වය වර්ග කිලෝ මීටර් 8500

කි. එය ශ්‍රී ලංකාවේ විශාලත්වයෙන් සියයට 13 කි. උභව පළාතේ ජන සංඛ්‍යාව 1,259,900 වූ අතර එය ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු ජනගහනයෙන් සියයට 6.2 ක් වේ. මෙම පළාතේ භූමි ප්‍රමාණය වර්ග කිලෝ මීටර් 3684ක් නැතහොත් ශ්‍රී ලංකාවේ භූමි ප්‍රමාණයෙන් සියයට 5.6 ක් වන අතර 2012 වනවිට එහි ජන ඝනත්වය වර්ග කිලෝ මීටරයකට 5953ක් විය (Department of Census & Statistics, 2012). ජනවර්ග අනුව ගත්විට බස්නාහිර පළාතේ සිංහල සියයට 84.26ක්, දෙමළ සියයට 4.49ක්, මුස්ලිම් සියයට 7.73 ක් සහ වෙනත් ජනවර්ගයන් සියයට 3.10 වන අතර උභව පළාතේ සිංහල සියයට 80.72ක්, දෙමළ සියයට 14.63ක්, මුස්ලිම් සියයට 4.40ක් සහ වෙනත් සියයට 0.23ක් වශයෙන් වේ. ආගමික වශයෙන් ගත් විට බස්නාහිර පළාතේ බෞද්ධ සියයට 73.66, රෝමානු කතෝලික සියයට 10.95, ක්‍රිස්තියානි සියයට 1.97, ඉස්ලාම් සියයට 8.60, හින්දු 4.71 සහ වෙනත් 0.07 ක් වන අතර උභව පළාතේ ආගමික වශයෙන් සලකා බැලීමේ දී බෞද්ධ සියයට 80.40, හින්දු සියයට 13.48, ඉස්ලාම් සියයට 4.51, රෝමානු කතෝලික සියයට 1.04, ක්‍රිස්තියානි සියයට 0.53 සහ වෙනත් සියයට 0.02ක් වේ (Department of Census & Statistics, 2012). මේ අනුව බස්නාහිර සහ උභව යන පළාත් දෙක ම බහුවිධ සමාජ සංස්කෘතික පදනමකින් සමන්විත වේ.

වගුව 01 : බස්නාහිර සහ උභව පළාතේ ජන සංඛ්‍යාව සහ වර්ග ප්‍රමාණය.

පළාත/ දිස්ත්‍රික්කය	භූමි ප්‍රමාණය වර්ග කිලෝමීටර්	ජන සංඛ්‍යාව 2012	පළාත/ දිස්ත්‍රික්කය	භූමි ප්‍රමාණය වර්ග කිලෝමීටර්	ජන සංඛ්‍යාව 2012
බස්නාහිර	3,684	5,821,710	උභව	8,500	1,259,900
කොළඹ	699	2,309,809	මොනරාගල	5639	448,142
ගම්පහ	1,387	2,294,641	බදුල්ල	2861	811,758
කළුතර	1,598	1,217,260			

(Source: Department of Census & Statistics, 2012)

සංවර්ධනය අතින් ද මෙම පළාත් සභා දෙක අන්ත දෙකක සිටින බව හඳුනා ගත හැකිය. අංක 2 වගුව අනුව 2009, 2010 සහ 2011 යන වර්ෂවල පළාත් සතු ආදායම සැලකීමේ දී උතුරු සහ නැගෙනහිර පළාත් දෙක හැරුණු විට අඩු ම ආදායමක් වාර්තා කර ඇත්තේ උභව පළාත් සභාව වන අතර, බස්නාහිර පළාත් සභාව ඉහළ ම ආදායමක් වාර්තා කර ඇත. බස්නාහිර පළාත තුළ දිවයිනේ ආර්ථික කේන්ද්‍රස්ථානය පිහිටා ඇති නිසා එහි ආදායම අනෙකුත් පළාත් සභාවලට වඩා ඉහළ මට්ටමක පවතී. මෙය හේතුකොටගෙන මෙම පළාත තුළ යටිතල පහසුකම්වල වර්ධනයක් ද අනෙකුත් පළාත් සමග සැසඳීමේ දී දැකිය හැකිය. එහෙත් උභව පළාත තවමත් අඩු දියුණු පළාතක් හැටියට වාර්තා වේ.

පළාත්වල ඒක පුද්ගල ආදායම, සෞභාග්‍ය දර්ශකය සහ දරිද්‍රතා දර්ශකය යන ඒවා සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කිරීමේ දී ද බස්නාහිර සහ උභව පළාත් සභා දෙක අන්ත දෙකක සිටින බව තවදුරටත් පැහැදිලි වේ. අංක 3 වගුව මගින් දක්වා ඇති ආකාරයට බස්නාහිර පළාතේ ඒකපුද්ගල ආදායම රුපියල් 11,561 වන අතර එය පළාත් මට්ටමින් වාර්තා වන ඉහළ ම ආදායම වේ. එහෙත් උතුරු සහ නැගෙනහිර පළාත් දෙක හැරුණු විට අඩු ම ඒක පුද්ගල ආදායම වාර්තා වෙන්නේ උභව පළාත තුළින්ය. එය රුපියල් 7,343 කි. දරිද්‍රතා දර්ශකය අනුව උභව පළාත සියයට 13.7 අගයක් ගන්නා විට බස්නාහිර පළාතෙන් සියයට 4.2 අගයක් වාර්තා වේ.

වගුව 02: පළාත් ආදායම 2009-2011, රු.මි.

පළාත	2009	%	2010	%	2011	%
බස්නාහිර	18,147	61.86	22,741	62.29	24,958	53.66
මධ්‍යම	2,700	9.20	2,986	8.17	4,192	9.01
දකුණ	2,507	8.54	2,924	8.00	3,837	8.25
උතුර	-	-	155	0.42	1,268	2.72
වයඹ	2,630	8.96	2,949	8.07	4,371	9.39
උතුරුමැද	1,036	3.53	1,171	3.20	2,087	4.48
ඌව	894	3.04	975	2.67	1,779	3.82
සබරගමුව	1,420	4.84	1,705	4.67	2,300	4.94
නැගෙනහිර	-	-	900	2.46	1,713	3.68
එකතුව	29,333	100	36,506	100	46,505	100

(Source; Finance Commission of Sri Lanka, 2011: 45)

සෞභාග්‍ය දර්ශකය අනුව සලකා බලන විට ද බස්නාහිර පළාත සියයට 66.1 වන විට ඌව පළාතෙන් සියයට 47.8 ක් වාර්තා වේ. මෙම දත්ත මගින් පෙනී යන්නේ බස්නාහිර පළාතේ ආර්ථික තත්ත්වය ඌව පළාතට සාපේක්ෂව වැඩි වී ඇති බවයි.

වගුව 03: පළාත් අනුව ඒක පුද්ගල ආදායම, සෞභාග්‍ය සහ දරිද්‍රතාව, 2010.

අනු අංකය	පළාත	ඒක පුද්ගල ආදායම (රු)	සෞභාග්‍ය දර්ශකය	දරිද්‍රතා දර්ශකය
01	මධ්‍යම පළාත	8,040	52.9	9.7
02	බස්නාහිර පළාත	11,561	66.1	4.2
03	දකුණු පළාත	8,035	51.5	9.8
04	උතුරු පළාත	5,515	43.6	12.8
05	නැගෙනහිර පළාත	5,663	44.2	14.8
06	වයඹ පළාත	9,280	49.4	11.3
07	උතුරුමැද පළාත	9,132	48.4	5.7
08	ඌව පළාත	7,343	47.8	13.7
09	සබරගමුව පළාත	9,132	48.2	10.6

Sources; Finance Commission of Sri Lanka, 2011:20, Socio Economic Data, Central Bank of Sri Lanka, 2010: 29,39, & Household Income & Expenditure Survey, Central Bank of Sri Lanka, 2010: 35)

ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභා අතුරින් වැඩි ම පළාත් සභා මන්ත්‍රීවරුන් සංඛ්‍යාවක් නියෝජනය කරන්නේ බස්නාහිර පළාතේය. එහි සංඛ්‍යාව 104 කි. බස්නාහිර පළාතේ දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ සිට ඊට පහළට ක්‍රියාත්මක වන පරිපාලන ක්‍රමය අංක 4 වගුවෙහි දක්වේ. ඒ අනුව බස්නාහිර පළාත ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාස වශයෙන් ගත් විට කොට්ඨාස 40කින් ද, පළාත් පාලන ආයතන වශයෙන් ගත් විට ආයතන 48 කින් ද, ග්‍රාම නිලධාරී වසම් වශයෙන් ගත් විට වසම් 2496 කින් ද සමන්විත වේ. ඌව පළාත් සභාව මන්ත්‍රී ආසන සංඛ්‍යාව 34 කින් සැදුම්ලත් වේ. ඌව පළාත ප්‍රදේශීය ලේකම් කොට්ඨාස වශයෙන් ගත් විට කොට්ඨාස 26 කින් ද, පළාත් පාලන ආයතන වශයෙන් ගත් විට 28 කින් ද, ග්‍රාම නිලධාරී වසම් වශයෙන් ගත් විට වසම් 886 කින් ද සමන්විත වේ. එක් පළාත් සභාවකට උපරිම වශයෙන් අමාත්‍යාංශ පහක් පිහිටු වීමට හැකියාව තිබේ. අමාත්‍යාංශවලට අමතරව බස්නාහිර පළාත පළාත් දෙපාර්තමේන්තු හා වෙනත් ආයතන 28 කින් සමන්විත වන අතර ඌව පළාත් සභාව දෙපාර්තමේන්තු හා වෙනත් ආයතන සංඛ්‍යාව 30 කින් සමන්විත වේ. මෙම පර්යේෂණය සඳහා මෙම පළාත් සභා දෙක තෝරා ගැනීමේ දී සැලකිල්ලට ලක් කළ මී ළඟ සාධකය වූයේ පළාත් සභාව, මධ්‍ය ආණ්ඩුවට කොතරම් සමීප ද යන්නයි. බස්නාහිර පළාත් සභාව භූමි පිහිටීම අනුව මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ අධිකාරයට සමීපව ක්‍රියාත්මක වේ. ඌව පළාත් සභාව ක්‍රියාත්මක වන්නේ මධ්‍යම ආණ්ඩුවට දුරින්. මේ හේතු කොට ගෙන බස්නාහිර පළාත් සභාව කෙරෙහි මධ්‍යයේ භූමිකාව ඉහළය. එහෙත් ඌව පළාත් සභාව කෙරෙහි මධ්‍යයේ භූමිකාව තරමක් අඩු බවක් දක්නට ලැබේ.

වගුව 04: බස්නාහිර සහ උගව පළාතේ පරිපාලන අයතන බෙදී ගොස් ඇති ආකාරය.

ප්‍රාදේශීය පරිපාලන ආයතන			පළාත් පාලන ආයතන		
දිස්ත්‍රික්කය	ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාස	ග්‍රාම නිලධාරී වසම්	මහනගර සභා	නගර සභා	ප්‍රාදේශීය සභා
බස්නාහිර පළාත					
කොළඹ	13	557	5	5	3
ගම්පහ	13	1177	2	5	12
කළුතර	14	762	00	4	12
එකතුව	40	2496	07	14	27
උගව පළාත					
බදුල්ල	15	567	2	1	15
මොනරාගල	11	319	00	00	10
එකතුව	26	886	02	01	25

(Source: Department of Census & Statistics, 2012)

මේ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටුවා ඇති පළාත් සභා 9න් බස්නාහිර සහ උගව යන පළාත් සභා දෙකේ ක්‍රියාකාරීත්වය බලය බෙදීම සහ යහපාලනයට කොතරම් වැදගත් දායකත්වයක් දක්වීමට සමත් වී තිබේ ද යන්න මෙහිදී විශ්ලේෂණය කෙරෙයි. එහෙත් ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක වන අනෙකුත් පළාත් සභාවල ක්‍රියාකාරීත්වය ද මෙම පර්යේෂණයේ දී විශ්ලේෂණයට එක්කර ගනු ලැබේ.

යහපාලනකරණය සහ පළාත් සභා

ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුකරණය තුළ නව මුහුණුවරක් ගනු ලබන්නේ 1987 පළාත් සභා ක්‍රමය හඳුන්වා දීමත් සමගය. මේ නිසා මධ්‍යගතව තිබුණු ඇතැම් බලතල උපජාතික මට්ටමට බෙදීමට ඉඩකඩ ලැබුණි. බලය බෙදා හැරීම වර්තමානයේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සහ යහපාලනය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා කොන්දේසියක් ලෙස පිළිගැනේ. ශ්‍රී ලංකාවේ බලය බෙදාහැරීම සම්බන්ධව කැපවීමක් සහ උත්තේජවත් තිබුණ ද තවමත් මධ්‍යම රජය සහ උපජාතික මට්ටමෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය තුළ ව්‍යාකූල බවක් දක්නට ලැබේ. වෙනත් රටවල අත්දැකීම් අනාවරණය කරනු ලබන්නේ බලය බෙදාහැරීමේ ක්‍රියාවලිය සාර්ථක වීමට උප ජාතික මට්ටමේ ආයතනවල ක්‍රියාත්මක වන බලය සහ වගකීම් පැහැදිලිව සහ ව්‍යාකූල නොවන අයුරින් පැහැදිලි කර තිබීමයි (Dainis, 2002: 52). ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභා ස්ථාපිත කරනු ලැබුවේ ස්වයංපාලනයක් ලබා දීමේ අරමුණ ඇති වුව ද, ඒවාට ස්වයංපාලනයක් ගොඩනගා ගත හැකිවන පරිදි මූලික අවශ්‍යතා සපයා නොතිබුණි. මෙම මූලික අවශ්‍යතා වන්නේ පරිපාලනමය ශක්‍යතාවය, නීති සැකසීමේ ධාරිතාවය සහ අවශ්‍ය ආදායම් ලබා ගැනීම සඳහා වන සම්පත් යනාදියයි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් පළාත් යහපාලනය ගොඩනගා ගැනීම සඳහා වන වැදගත් අවශ්‍යතා තුනක් ලෙස ක්‍රියාකාරීත්ව කළමනාකරණය, මහජන සහභාගිත්වය සහ පෞද්ගලික අංශය හා රාජ්‍ය අංශය අතර සම්බන්ධතාවය පෙන්වා දිය හැකිය. පරිපාලනමය ශක්‍යතාවය, නීති සැකසීමේ ධාරිතාවය සහ මූල්‍ය සම්පත් නොමැතිව පළාත් සභාවට පළාත් යහපාලනය ගොඩනැගීමට නොහැකිය (Bandara, 2009). පාලනය සඳහා අවශ්‍ය වන ඉතාම සුදුසු ක්‍රමවේද අනුගමනය කිරීම මගින් පළාත් මට්ටමේ බොහොමයක් ගැටලු ඉතා උසස් අන්දමින් විසඳිය හැකි වේ. මේ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටුවා ඇති පළාත් සභා යහපාලනකරණය සඳහා වන හැකියාව කොතෙක් දුරට සාර්ථක කර ගැනීමට සමත් වී ඇත් ද යන්න තවදුරටත් කරුණු විශ්ලේෂණය කිරීම මෙහි දී සිදු වේ.

පළාත් සභාවල ආදායමේ ස්වභාවය

පළාත් සභාවන් විසින් තමන්ට පැවරී ඇති වගවීම සහතික කිරීමට අවශ්‍ය කාරණා අතර එකක් වන්නේ මුදල්ය. නමුත් පළාත් සභාවලට නියමිත සියලු යටිතල පහසුකම් සහ ජනතා සේවා සැපයීම සඳහා ශක්තිමත් මූල්‍ය බලයක් හෝ පහසුකමක් නොමැති බව පෙනේ. සෑම පළාත් සභාවකටම මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ මූල්‍යාධාර ලබා ගැනීමට සිදු වෙයි. අනෙකුත් පළාත් සභා සමග සැසඳීමේ දී බස්නාහිර පළාත් සභාව පමණක් ඉහළ මූල්‍ය ශක්තියකින් යුක්ත වුවත් එම හැකියාව පළාත් සභාවේ වියදම් සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවේ.

වගුව 05: මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ සහ පළාත් සභාවල ආදායම් එකතුව, 2008-2011, රු.මි.

වර්ෂය	2008	2009	2010	2011
මධ්‍යම රජයේ ආදායම	677,374	720,437	841,463	958,335
පළාත් සභාවල ආදායම	30,561	29,757	36,506	24,526
මධ්‍යම රජයේ ආදායමට ප්‍රතිශතයක් ලෙස පළාත් සභාවල ආදායම	4.51	4.13	4.34	2.56

(Source: Finance Commission of Sri Lanka, 2011:44)

මධ්‍යම රජයේ ආදායමට සාපේක්ෂව පළාත් සභාව සතු ආදායම අල්ප වේ. වගුව අංක 5 තුළ දැක්වෙන ආකාරයට පළාත් සභා සතු ආදායම් හැකියාව ඉතා පහළ අගයක් ගනී. මෙයට හේතු වී ඇත්තේ පළාත් සභා සතු ආදායම් ඉපයීමේ මූලාශ්‍ර පටු ඒවා වීමයි. වගුව අංක 6 මගින් දැක්වෙන්නේ පළාත් සභාවලට ලබා දී ඇති ආදායම් මූලාශ්‍රයන් ය. මධ්‍යම රජයේ ආදායම සමග සැලකීමේ දී පළාත් සභා උපයන්නේ ඉතාමත් සුළු ආදායම් ප්‍රතිශතයක් බව පෙනී යයි.

වගුව 06: ප්‍රභවයන් අනුව පළාත් සභාවල ආදායම 2008 - 2011, රු.මි.

අනු අංකය	කාරණය	2008	2009	2010	2011ෆ
1	පිරිවැටුම් බදු	15,971	16,079	19,584	4,903
	%	52.26	54.04	53.65	19.99
2	මුද්දර ගාස්තු	5,883	5,225	6,714	8,977
	%	19.10	17.56	18.39	36.60
3	රථ වාහන ලියා පදිංචි ගාස්තු	3,237	3,495	3,911	4,962
	%	10.59	11.74	10.71	20.23
4	සුරා බදු	481	463	591	729
	%	1.57	1.56	1.62	2.97
5	උසාවි දඩ	990	1132	1,588	1,595
	%	3.24	3.80	4.35	6.51
6	වෙනත්	4,045	3,362	4,117	3,359
	%	13.24	11.30	11.28	13.70
එකතුව		30,561	29,757	36,506	24,526

(Source: Finance Commission of Sri Lanka, 2011: 44) *රජයේ සංක්‍රාම ඉවත්කර ඇත.

පළාත් සභාවලට භාර කොට ඇති මහජන කටයුතු මගින් පැන නගින මහජන සේවා සැපයීම පිණිස එම කටයුතුවලට සරිලන පරිදි පළාත්වලට අර්ථවත් ලෙස සම්පත් වෙන්කර දීම ආදායම් බලතල වෙන් කිරීම මගින් සිදු වී නොමැති බව මේ අනුව පැහැදිලි වේ. බලය බෙදාහැරීමේ දී ආර්ථික වාසිය නියත වශයෙන් ම විවිධ ප්‍රදේශවල සහ ඒ අනුව විවිධ ප්‍රජා කොට්ඨාසවලට ලබා දීමට සමත් වී නැත. එකිනෙකට වෙනස් වූ අවශ්‍යතා ගැන වඩා හොඳින් කටයුතු කිරීම සඳහා පළාත්වලට හැකියාව ඇති අතර පළාත් මූල්‍ය සම්පත්වල කැපී පෙනෙන අසංතුලනයක් මගින් සේවා සැපයීම පිළිබඳ එහි හැකියාව කෙරෙහි සීමාවන් ඇතිකර තිබේ. අශෝක ගුණවර්ධන විසින් ආදායම් බලතල පැවැරීමේ කාර්ය සාධනය අවහිර කරනු ලබන කාරණා කිහිපයක් පෙන්වා දෙයි. එනම්, ආදායම් බලතල පැවරීම හවුල් වගකීමක් ලෙස නොව මධ්‍යගත එකක් ලෙස පැවතීම, පළාත් සභාවලට පවරනු ලැබූ සේවා සැපයීම් පිළිබඳව පැහැදිලි බවක් නොතිබීම, පළාත් මූල්‍ය කටයුතු නොවැදගත් සේ සලකන කේන්ද්‍රීය ආදායම් කළමනාකරණ රීති සහ ක්‍රියා පිළිවෙළ, සම්පත් භාවිතයේ දී සහභාගිත්වය, විනිවිදභාවය සහ වගවීම යන උගුණතාවයන්ගෙන් පළාත් ආණ්ඩුකරණය දුර්වල එකක් බවට පත් වීම, සමතුලිත කලාපීය සංවර්ධනයක් ඇති කිරීම කෙරෙහි පළාත් මූල්‍ය කටයුතු සමත් නොවීම යන කාරණා ඒ අතර වේ. මේ අනුව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය තත්ත්වය අතින් පමණක් නොව, සත්‍ය ලෙසම කාර්යක්ෂම සහ වගකීමෙන් යුතු මහජන සේවා සපයන්නන් වශයෙන් පළාත් සභා පිහිටු විය හැක්කේ කෙසේ ද යන්න ශ්‍රී ලංකාවේ ආදායම් බලතල පැවරීම පිළිබඳ මූලික ප්‍රශ්නය වේ (ගුණවර්ධන, 2010: 169-170). පළාත් සභා ක්‍රමය නිර්මාණයේ දී පමණක් නොව ක්‍රියාකාරීත්වයේ දී ද මේ දක්වා සිදු වී ඇත්තේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් මූල්‍ය පාලනය තදබල ලෙස පවත්වා ගෙන යාමයි. පළාත් සභාවලට මූල්‍ය කටයුතුවලට ස්වයංපෝෂිත බවක් නොමැති

විට පළාත් සභා සතු තීරණ ගැනීමේ බලය අඩපන වීමට හේතු වේ. ඒ මගින් පළාත් සේවා සැපයීමේ ප්‍රමාදයන් ඇති විය හැකිය.

පළාත්වල මූල්‍ය පාලනය

පළාත් සභාවලට බලය ලබා දීමට අදාළ ව ආදායම් කටයුතු සැකසීමේ ප්‍රධාන නිර්ණායක කිහිපයක් පවතී. එනම් වියදම් පිළිබඳ වගකීම සහ ආදායම් ප්‍රභවයන් 13 වන සංශෝධනය යටතේ පළාත් සභාවලට භාර කිරීම, පළාත් සභාවල අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමේ කාර්යයට අවශ්‍ය අරමුදල් වාර්ෂික අයවැයෙන් රජය විසින් ප්‍රමාණවත් තරම් වෙන් කරනු ලබන බවට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සහතික කිරීම සහ පාර්ලිමේන්තුව විසින් පනවනු ලැබ ඇති සීමාවන් ඇතුළත මුදල් ණයට ගැනීම යන දෑ දක්විය හැකිය. පළාත් සභාවලට ආදායම් බලතල පවරා දී තිබුණ ද පාර්ලිමේන්තුවේ අනුමැතියෙන් තොරව ක්‍රියාත්මක කිරීමට නොහැකි බව මෙම නිර්ණායක මගින් ගම්‍ය කෙරේ. පාලන කටයුතුවල දී මූල්‍ය කළමනාකරණය වගකීම් සහිත එකකි. සෑම මට්ටමක ම පාලනය කොතරම් හොඳට පවතිනවා ද යන්න තක්සේරු කරනු ලබන ප්‍රධාන නිර්ණායකයක් වන්නේ ද මූල්‍ය කළමනාකරණයේ පවතින විනිවිදභාවය යි. විනිවිදභාවය සෑම මට්ටමකදී ම වැදගත් වන අතර පාලන කටයුතුවල දී මූල්‍ය විනිවිදභාවය සෑමගේ අපේක්ෂාව වේ. පළාත් සභාව ද තම මුදල් කටයුතු සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතුය. පළාත් සභාවේ මූල්‍ය කටයුතු පාලනය සඳහා මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ නිර්ණායක මෙන් ම පළාත් සභාවේ ද නිර්ණායක පවතී. පළාත් සභාවලට සිය බල ප්‍රදේශය තුළ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය, ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ අත්පත් කර ගැනීම සහ මානව සම්පත් සංවර්ධනය සඳහා කේන්ද්‍ර වූ සියලු වියදම් පියවා ගැනීමට සිදු වන්නේ ප්‍රධාන වියදම්වලිනි. මෙම ප්‍රග්ධන වියදම් ප්‍රදාන මූලශ්‍ර දෙකකින් යුත්ත වේ. එනම් පළාත් නිශ්චිත සංවර්ධන ප්‍රදාන සහ උපමාන පාදක ප්‍රදානයයි. මෙම වියදම් පළාත් සභාවලට ලබා ගැනීමට සිදුව ඇත්තේ මධ්‍යම රජය තුළිනි. පොදුවේ දක්නට ලැබෙන ලක්ෂණය වන්නේ මධ්‍ය විසින් පළාත් සභාවල ප්‍රාග්ධන වියදම් සඳහා වෙන් කරනු ලබන මුදල් ප්‍රමාණය කපා හැරීමයි. 2007 සිට 2011 දක්වා වූ වර්ෂවල දී පළාත් නිශ්චිත සංවර්ධන ප්‍රදාන සහ උපමාන පාදක ප්‍රදාන සඳහා වෙන් කරන ලද මුදල් ප්‍රමාණය, පළාත් සභා විසින් වියදම් කළ ප්‍රමාණය සහ මධ්‍ය විසින් මුදාහල මුදල් ප්‍රමාණය වගුව අංක 7 මගින් පෙන්නුම් කරයි. පළාත් නිශ්චිත සංවර්ධන ප්‍රදාන සඳහා මධ්‍ය විසින් වෙන් කළ මුදල් 2010 වර්ෂයේ දී හැර අනෙක් සෑම අවස්ථාවක දී ම පහළ අගයක් වාර්තා කරනු ලැබීය. මධ්‍ය විසින් උපමාන පාදක ප්‍රදානයේ දී 2009, 2010 සහ 2011 යන වර්ෂවල දී යම් වැදගත්කමක් ගනු ලැබුවත් අනෙක් සෑම වර්ෂයක දී ම පහළ අගයක් වාර්තා කර ඇත. මෙබඳු සංඛ්‍යා දත්ත මගින් කියවෙන්නේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් වෙන් කරන ලද මුදල නිසි ප්‍රමාණයෙන් ම පළාත් සභාවලට නොලැබෙන බවයි. මේ හේතුවෙන් පළාත් සභාවල ප්‍රාග්ධන වියදම් සීමා වීමක් වේ. අනෙක් අතට පළාතේ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය, ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ අත්පත්කර ගැනීම සහ මානව සම්පත් සංවර්ධනය අත්පත් කර ගැනීමට ද නොහැකි වේ.

වගුව 07: පළාත් නිශ්චිත සංවර්ධන ප්‍රදාන සහ උපමාන පාදක, 2007 - 2011.

2007- 2011 රු.මි					
පළාත් නිශ්චිත සංවර්ධන ප්‍රදාන					
වරදෂය	වෙන් කිරීම	වියදම	%	මුදාහැරීම	%
2017	16085	7413	46	7005	44
2008	17500	11113	64	9872	56
2009	20431	13107	64	11998	59
2010	19480	16830	86	16404	84
2011	23457	12497	53	11199	48
උපමාන පාදක					
වරදෂය	වෙන් කිරීම	වියදම	%	මුදාහැරීම	%
2007	3915	3050	78	1413	36
2008	4500	5631	125	2304	51
2009	3550	8050	227	2276	64
2010	3075	7744	252	2612	85
2011	4160	6902	166	3855	93

(Source ; Finance Commission of Sri Lanka, 2011 :57-59)

පළාත් සභාවලට සිය එදිනෙදා සේවාවන් මුදා හැරීම සඳහා වන වියදම් පියවා ගැනීමට අවශ්‍ය මූල්‍ය සහය ලබා ගැනීමට මධ්‍යම ආණ්ඩුව වෙත යොමු වීමට සිදු වේ. මෙහිදී පළාත් සභාවලට

තීරණ ගැනීමේ දී දූෂකරතා රාශියක් පැන නගී. එනම් මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ මූල්‍ය අනුග්‍රහය යටතේ කටයුතු කරන විට එහි කොන්දේසි පිළිපැදීමට සිදු වීම, මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් අදාළ මුදල් නිසි වේලාවට ලබා නොදීම, නිසි මුදල් ප්‍රමාණය ලබා නොදීම, මුදල් කළමනාකරණයේ දැඩි සංකීර්ණතා මතු වීම යනාදියයි. උභව පළාතේ කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව සිය වැඩ සටහන් සඳහා ප්‍රතිපාදන ලබා ගැනීමේ දී මුදල් කොමිෂන් සභාවේ අනුමැතිය ලැබීමේ ක්‍රියාවලිය හරහා බොහෝ ගැටලුවලට මුහුණ දීමට සිදු විය. මෙම ක්‍රියාවලිය 2006 වර්ෂයේ ක්‍රියාත්මක වූ ආකාරය වගුව අංක 8 මගින් පෙන්වනු ලබයි. ඒ අනුව උභව පළාතේ කෘෂිකාර්මික දෙපාර්තමේන්තුව සංවර්ධන වැඩසටහන් සඳහා මුදල් කොමිෂන් සභාවේ අනුමැතිය ලබා ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ සාරාංශගත සටහනකි. අදාළ කටයුතු ඉටු කිරීමේ දී 2006 දෙසැම්බර් 31 වැනි දිනට පෙර එම කටයුතු නිම කිරීමට කොන්ත්‍රාත්කරුවන් සමග ගිවිසුමකට එළඹීමට සිදුව ඇත. වැඩ නිම කිරීම සඳහා සම්පූර්ණයෙන් ඉතිරි වන්නේ මාස තුනක් වැනි සීමිත කාලයක් නිසා මෙවැනි ඉදිකිරීම් භාර ගැනීම සඳහා ටෙන්ඩර්කරුවෝ වැඩි කැමැත්තක් නොදක්වති. එමෙන් ම ක්‍රියාත්මක සැලැස්මේ කර්මාන්ත ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී යෝග්‍යතාව පිළිබඳ පැන නගින ගැටලු හේතුවෙන් සංශෝධනයන් කළ යුතු ව ඇත්නම් එය ද මුදල් කොමිෂන් සභාවේ අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කිරීමට සිදුවන හෙයින් ඒ සඳහා විශාල කාලයක් කැප කිරීමට සිදු වේ. අනෙක් අතට වර්ෂයේ අවසාන මාස කිහිපය තුළ බොහෝ කර්මාන්තවල වැඩ නිම වුව ද ගෙවීම් කටයුතු සඳහා ප්‍රමාණවත් මුදල් එම අවස්ථාවේ දී නොලැබීම හේතුවෙන් කර්මාන්ත වැඩි ප්‍රමාණයක් එළඹෙන වර්ෂය සඳහා අවිච්ඡේද වීම සිදු වේ. මෙහි දී අවිච්ඡේද සඳහා අවශ්‍ය මුදල්, මුදල් ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාව විසින් වෙන් නොකිරීම නිසා ඊළඟ වර්ෂයේ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා වෙන්කර ඇති ප්‍රතිපාදනවලින් අවිච්ඡේද ගෙවීමට සිදු වීම නිසා අදාළ වර්ෂයේ නව සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රියාත්මක කිරීමට ප්‍රතිපාදන සීමා වේ. එමෙන් ම අවිච්ඡේද කර්මාන්ත සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන නැවත වතාවක් මුදල් කොමිෂන් සභාවෙන් අනුමත කර ගැනීමට සිදු වීම නිසා එම කර්මාන්තවල වැඩ ආරම්භ කිරීම ප්‍රමාද වන අතර මෙවැනි ප්‍රමාදයන් නිසා ඇතැම් විට කොන්ත්‍රාත්කරුවෝ මෙම කර්මාන්ත ඉදිකිරීම සඳහා ඉදිරිපත් වීමට පසු බට වෙති (බණ්ඩාර, 2007: 56).

වගුව 08: කෘෂිකාර්මික දෙපාර්තමේන්තුව, මුදල් ප්‍රතිපාදන ලැබීම සම්බන්ධ ගැටලු, 2006.

කාලය	ක්‍රියාකාරීත්වය
2005 පෙබරවාරි	2006 සංවර්ධන යෝජනා මුදල් කොමිෂන් සභාව වෙත ඉදිරිපත් කිරීම
2006 පෙබරවාරි	මුදල් කොමිෂන් සභාව සංවර්ධන යෝජනා සාකච්ඡා කිරීම
2006 අප්‍රේල්	මුදල් කොමිෂන් සභාවේ අනුමැතිය ලැබීම
2006 අප්‍රේල් 19 - 2006 අගෝස්තු	මූලික විමර්ශන වාර්තා ඇස්තමේන්තු කිරීම
2006 අගෝස්තු සැප්තැම්බර්	- ටෙන්ඩර් කැඳවීම සහ ඇගයීම් කටයුතු
2006 ඔක්තෝබර් දෙසැම්බර්	- වැඩ ක්‍රියාත්මක කිරීම (නොවැම්බර් සහ දෙසැම්බර් මාස වැසි කාලය බැවින් ඉදිකිරීම් කටයුතු සඳහා කිසිසේත් නොගැලපෙන කාලයකි)

(මූලාශ්‍රය; බණ්ඩාර, 2007: 55 -56)

මේ නිසා පළාත් සභාවලට ස්වකීය ආයතනික පැවැත්ම සහ ක්‍රියාකාරීත්වය සම්බන්ධයෙන් තීරණ ගැනීමට පවතින ඉඩකඩ සීමාවට ලක් වී ඇත. එහි ප්‍රතිඵලය වන්නේ සේවා සැපයීමේ ප්‍රමාදය නිරන්තරයෙන් ම ඇති වීමයි. මේ නිසා පළාත් සභාවලට සිදුව ඇත්තේ මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ කටයුතු හොඳ හෝ නරක හේදයකින් තොරව ක්‍රියාවට නැංවීම ය. මෙවැනි ආකාරයේ ප්‍රමාදයන් නිසා පළාත් සභාවේ සේවා සැපයීමේ සෑම ක්ෂේත්‍රයක් සම්බන්ධයෙන් ම මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ ආධිපත්‍යයට නතු වීමට සිදුවේ. මේ හේතුවෙන් පළාත් සභාවේ සේවා සැපයීමේ කාර්යක්ෂමතාවය බිඳ වැටෙන අතර, එය සේවා ලබා ගන්නා සියලු පාර්ශව කෙරෙහි බලපායි. ඒ අනුව පළාත් සභාව සතුව ඇති තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය අධෛර්යමත් වී ඇති බව පැහැදිලිය.

පළාත් සභා කෙරෙහි මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ මූල්‍ය පාලනය

පළාත් සභාවේ මූල්‍ය පාලනය සම්බන්ධයෙන් මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ භූමිකාව කිහිප ආකාරයකින් ම හඳුනාගත හැකිය. සේවා විධිවිධාන පැවරුම පිළිබඳ සමස්ත තත්ත්වය රජයේ මුළු ආදායම් පිළිබඳ පළාත් හා ප්‍රාදේශීය කොටස් මගින් පෙන්නුම් කෙරේ. එහි දී කේන්ද්‍රය, පළාත සහ ප්‍රාදේශීය වශයෙන් මූල්‍ය කටයුතුවල විෂමතාව හඳුනාගත හැකිය.

වගුව 09: කේන්ද්‍රය, පළාත් සහ ප්‍රාදේශීය ආදායම්, 2008, (රු.මි).

	කේන්ද්‍රය	පළාත්	ප්‍රාදේශීය	එකතුව
මුදල	699,388	23,915	25,804	749,107
ප්‍රතිශතය	93.34	3.21	3.45	100

(මූලාශ්‍රය: ගුණවර්ධන, 2010: 149)

රජයේ ආදායම්වල පළාත් සහ ප්‍රාදේශීය කොටස් පිළිබඳ තත්ත්වය ඉහත වගුව අංක 9 හි දැක් වේ. ඒ අනුව ආදායම් ක්ෂේත්‍රයේ සියයට 93.34 ක් තරම් ඉහළ ප්‍රමාණයක ආධිපත්‍යය දැරීමට මධ්‍යම ආණ්ඩුව සමත්ව ඇත. වගුව අංක 10 හි සඳහන් වන පරිදි මධ්‍යම රජය මුළු වියදම්වලින් සියයට 88.31 තරම් ප්‍රමාණයකට වගකියමින් පොදු මහජන වියදම් ක්ෂේත්‍රයේ ආධිපත්‍යයන් මධ්‍යම ආණ්ඩුව දරයි. මේ අනුව, රජයේ ආදායම් සහ වියදම් යන ක්ෂේත්‍ර දෙකෙන් ම පෙන්නුම් කරන්නේ මධ්‍යම රජය මූල්‍යමය ක්ෂේත්‍රයේ බල සම්පන්න භූමිකාවක් උසුලන බවයි. මේ නිසා පළාත් සභාවලට තීරණ ගැනීමේ දී සහ සේවා සැපයීමේ දී ස්වාධීන පදනමකින් ක්‍රියා කිරීමට ශක්තියක් නොමැති බව පැහැදිලි වේ.

වගුව 10: කේන්ද්‍රය, පළාත් සහ ප්‍රාදේශීය වැය- 2008 (රු.මි).

	කේන්ද්‍රය	පළාත්	ප්‍රාදේශීය	එකතුව
මුදල	945,247	101,173	23,894	1070314
ප්‍රතිශතය	88.31	9.44	2.15	100

(මූලාශ්‍රය: ගුණවර්ධන, 2010: 149)

පළාත් සභා විසින් එකතු කරනු ලබන බදු ආදායම දළ දේශීය නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 0.50 තරම් කුඩා ප්‍රමාණයකි. එයින් පැහැදිලි වන්නේ පළාත් සභා සතු බදු ආදායම් ප්‍රමාණවත් නොවන බවයි. ආදායම් පැවරුම්වල සීමාවන් නිසාත්, බදු පැනවීමේ කටයුතු සුසංගත කිරීම පිළිබඳවත්, පළාත් සභා තීරණ කරවීමට මධ්‍යම ආණ්ඩුව අසමත් වී ඇත. මේ නිසා පළාත් බදු කටයුතුවල දී අවහිරතාවන්ට ලක් වේ. පළාත්වල ආදායම් ප්‍රභව අතුරෙන් ව්‍යාපාර පිරිවැටුම් බද්ද 2010 වන තෙක් ප්‍රධාන ප්‍රභවයක් වශයෙන් පැවති අතර, 2011 දී පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කරන ලද අයවැය මඟින් පළාත් මට්ටමින් අයකරන ලද මෙම බදු ක්‍රමය අත්හිටුවන ලදී. මේ අනුව පළාත්වලින් එකතු කරන ලද ආදායම් අඩු වීම හිලව් කිරීමක් වශයෙන් එම අයවැය මඟින් ම විශේෂ ආදායම් බෙදාගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වා දුන්නේ ය. මුදල් කොමිෂන් සභාවේ එකඟතාව අනුව භාණ්ඩාගාර ලේකම්වරයා විසින් 2010. 12. 29 දින අංක 01/ 2010 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය චක්‍රලේඛය නිකුත් කරන ලදී. එම චක්‍රලේඛයට අනුව මධ්‍යම රජයේ අධිකාරීන් වන දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් ජනරාල්, රේගු අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් සහ මෝටර් රථ ප්‍රවාහන කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් එකතු කරනු ලබන ආදායම 2011.01.01 දින සිට ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්දෙන් 33.35 % ක්, මුද්දර ගාස්තු 100 % ක් සහ මෝටර් රථ ලියාපදිංචි කිරීමේ ගාස්තුවලින් 70% ක් වශයෙන් විය යුතුය (Finance Commission of Sri Lanka, 2011: 41). 2012 වර්ෂයේ දී ජාතිය ගොඩ නැගීමේ බද්ද මඟින් ආණ්ඩුව ලබාගත් මුළු බදු ආදායම රුපියල් බිලියන 58.1 ක් වූ අතර එයින් රුපියල් බිලියන 19.4 පළාත් 9 සඳහා වෙන් කෙරිණි. මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් පළාත් සභා 9 සඳහා ජාතිය ගොඩ නැගීමේ බදු ආදායම් බෙදාදුන් ආකාරය

2012 මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශයේ වාර්ෂික වාර්තාවේ පෙන්වා දී ඇති ආකාරය වගුව අංක 11 හි සඳහන් වේ.

වගුව 11: ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු ආදායම පළාත් අතර බෙදීම, 2012.

අනු අංක	පළාත	බදු ආදායම රු. මිලියන	ප්‍රතිශතය
01	මධ්‍යම පළාත	1,743	9%
02	බස්නාහිර පළාත	9,297	49%
03	දකුණු පළාත	1,743	9%
04	වයඹ පළාත	1,743	9%
05	සබරගමුව පළාත	968	5%
06	උතුරු මැද පළාත	968	5%
07	ඌව පළාත	968	5%
08	නැගෙනහිර පළාත	968	5%
09	උතුර පළාත	968	5%
එකතුව	19,368	100	

(Source; Ministry of Finance & Planning, Annual Report, 2012: 175)

ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්ද මගින් වැඩි වාසි අත් වී ඇත්තේ මධ්‍යම ආණ්ඩුවටයි. මෙය මගින් පළාත් සභාවලට මෙතෙක් ලැබෙමින් තිබූ විශාල ආදායමක් තවදුරටත් අඩුවීමක් සිදු විය. 13 වන සංශෝධනය මගින් පළාත් සභාවලට හඳුන්වා දෙන ලද බදු වෙන් කිරීම ප්‍රමාණවත් වී නොමැති අතර කුමන ප්‍රමිතියකින් බැලූවත් එය දුර්වල එකක් බව පෙනී යයි. පළාත් සභාවලට නීති මගින් දක්වා ඇති ආකාරයට බදු පැන වීමට හැකියාව පවතී. සමීක්ෂණයේ දී දැන ගන්නට ලැබුණේ පළාත් සභාවට ස්වාධීනව එසේ බදු පැනවිය නොහැකි බවයි. උදාහරණයක් ලෙස බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ ක්‍රියාත්මක වන තේ වගාවට බද්දක් හඳුන්වා දීමට ඌව පළාත් සභාවට හැකියාව පවතී. එහෙත් පවතින ගැටලුව වන්නේ තවත් පළාත් කිහිපයක තේ වගාව පවතින බැවින් එක් පළාත් සභාවක් පමණක් මේ සම්බන්ධයෙන් බදු පැනවීම ප්‍රායෝගික නොවීමයි. මෙම දුර්වලතා මග හැරවීමට තේ වගාව පවතින සියලු පළාත් සභා අවබෝධයෙන් අදාළ බදු පැන වීම පිළිබඳ තීරණයකට යා යුතු වේ. අනෙක් අතට මධ්‍යයේ මතය පිළිබඳව ද බදු පැනවීමේ දී පළාත් සභා සැලකිල්ලට ගත යුතු වේ. කෙසේ වෙතත් පළාත් සභා පිහිටු වීමෙන් පසුවත් මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ කේන්ද්‍රීය ආධිපත්‍යය පහව ගොස් නොමැති බව ද මෙහි දී කිව හැකිය. මේ හේතුව නිසා පළාත් සභා සතු වගවීම තහවුරු කිරීමේ ගැටලු මතු වේ.

සෑම පළාත් සභාවක් සඳහා ම පළාත් අරමුදලක් පවතින අතර පළාත් සභා විසින් පනවන ලද සියලු බදුවලින් ලැබෙන මුදල්, ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුව විසින් ඒ ඒ පළාත් සම්බන්ධයෙන් ඒ ඒ පළාත් සභාවලට කරනු ලබන සියලු ප්‍රදානයන්හි මුදල්, ශ්‍රී ලංකාවේ ඒකාබද්ධ අරමුදලින් පළාත් සභාවට දෙන සියලු ණය මුදල් සහ පළාත් සභාවේ වෙනත් සියලු ලැබීම් මෙයට අයත් වේ. පළාත් අරමුදලට ගෙවනු ලබන එවැනි මුදල් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සිදුවන්නේ පළාත් සභාව විසින් අයිතිකර ගැනීමේ පදනම මත හෝ නීතියෙන් දක්වා ඇති ආකාරයට භාර කිරීමක් මගිනි. සෑම පළාත් සභාවක ම වාර්ෂික මුදල් ප්‍රකාශයක් ඉදිරිපත් කිරීමට ආණ්ඩුකාරවරයා කටයුතු යෙදිය යුතු අතර එහි පළාතේ ඇස්තමේන්තු ගත ලැබීම් සහ වියදම් දැක්විය යුතු වේ. ඒ අනුව ඌව සහ බස්නාහිර පළාත් සභාවල 2013 වර්ෂයට අදාළ මුදල් ප්‍රකාශයේ සාරාංශය වගුව අංක 12 හි දැක්වේ.

වගුව 12: බස්නාහිර සහ උගව පළාතේ 2013 වර්ෂයේ අපේක්ෂිත ආදායම.

මධ්‍යම රජයේ අපේක්ෂිත ප්‍රදාන	බස්නාහිර පළාත		උගව පළාත	
	රු ,000	රු,000	රු ,000	රු ,000
පුනරාවර්තන ප්‍රදාන	8,501,755	10,572,755	10,263,208	13,099,208
පළාත් නිශ්චිත සංවර්ධන ප්‍රදාන	1,266,000		1,144,000	
විශේෂ ව්‍යාපෘති යටතේ ප්‍රදාන	435,000		1,452,000	
උපමාන පාදක ප්‍රදාන	370,000		240,000	
ආදායම් රැස්කිරීම්				
පළාත් සභාව රැස්කිරීමට අපේක්ෂිත ආදායම (ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු හා මුද්දර ගාස්තු)	29,617,255	29,617,255	2,489,410	2,489,410
	මුළු එකතුව	40,190,010		15,588,618

(මූලාශ්‍රය, බස්නාහිර සහ උගව පළාත් සභාව, මුදල් ප්‍රකාශ, 2013, සකස් කරන ලදී)

බස්නාහිර පළාත් සභාවට මධ්‍යම රජයේ ප්‍රදානයන්ට අතිරේකව පළාත් සභාව විසින් විශාල මුදල් ප්‍රමාණයක් උපයාගත හැකිය. එම හැකියාව පවතින්නේ බස්නාහිර පළාත් සභාවට පමණි. 2013 වර්ෂයේ දී බස්නාහිර පළාත් සභාව රුපියල් මිලියන 40190.01 ආදායමක් ලබන විට උගව පළාත් සභාව රුපියල් මිලියන 15588.62 ක ආදායමක් උපයා ගෙන ඇත. බස්නාහිර පළාතේ සහ උගව පළාතේ ආදායමේ වෙනස රුපියල් මිලියන 24601.39 වන අතර ශ්‍රී ලංකාවේ අනෙකුත් පළාත් සභාවල ආදායම් තත්ත්වය ද බස්නාහිර පළාතට වඩා අඩු වේ. මේ නිසා බස්නාහිර පළාත් සභාවට උගව පළාතට වඩා මූල්‍යමය ශක්තියක් ඇත. උගව පළාතට වඩා බස්නාහිර පළාතේ බල අධිකාරියට තීරණ ගැනීමට පවතින හැකියාව වැඩිය. ආර්ථික සහ පරිපාලන කේන්ද්‍රස්ථානය පිහිටා ඇති නිසා බස්නාහිර පළාත් සභාව මූල්‍ය ශක්තියෙන් ද පොහොසත් වීමට හේතු වේ. පළාතේ ආදායම් තත්ත්වය කෙසේ වුවත් මධ්‍යම රජයේ මූල්‍ය කටයුතුවල සීමාකම්වල අඩුවක් නොමැත.

පළාත් සභා කෙරෙහි මුදල් කොමිෂන් සභාවේ පාලනය

මුදල් කටයුතු පවරා දීම කෙරෙහි මැදිහත් වීම 13 වන සංශෝධනය යටතේ ඇති කළ මුදල් කොමිසම හරහා සිදු කෙරේ. පළාත්වලට ආදායම් වෙන් කිරීමේ දී ඒවායේ ප්‍රමාණවත්භාවය, සාධාරණත්වය සහ විනිවිදභාවය සහතික කිරීම ව්‍යවස්ථාමය මැදිහත්කරු වශයෙන් කටයුතු කිරීම මුදල් කොමිසමෙන් අපේක්ෂා කෙරේ. පළාත් සභාවල සංවර්ධන සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් රජය විසින් ලබා දිය යුතු ය. පළාත් සභාව අරමුදල් සපයා ගැනීමේ දී ඒ සඳහා ප්‍රධාන මූලාශ්‍රයක් වන්නේ මුදල් කොමිෂන් සභාවයි. මුදල් ලබා දෙන බැවින් ම පළාත් සභාවේ සංවර්ධන සැලසුම් උචිත ද නැද්ද යන්න නිරීක්ෂණය කිරීමේ සමාලෝචනයක් ද මුදල් කොමිෂන් සභාව විසින් කරනු ලැබේ. ඒ සඳහා අමාත්‍යාංශ විසින් තම සංවර්ධන සැලසුම් මුදල් කොමිෂන් සභාවට ඉදිරිපත් කළ යුතු ය. නමුත් සංවර්ධන වැඩසටහන් සාකච්ඡා කර අනුමත කිරීම සහ ඒ සඳහා ප්‍රතිපාදන ලබා දීම අවශ්‍ය අරමුදල් නිදහස් කිරීම යන ක්‍රමවේදයන්හි දුර්වලතා රැසක් පවතී. 2005 සහ 2006 වර්ෂවල මෙම ක්‍රියාදාමය සිදු වූ ආකාරය වගුව අංක 13 මගින් පෙන්වුම් කෙරේ.

වගුව 13: සංවර්ධන වැඩ ක්‍රියාත්මක වීමට ගතවන කාල පරිච්ඡේදය.

ක්‍රියාමාර්ගය	වසර	
	2005	2006
මූලික සැලසුම් සැකසීම	2004 ඔක්තෝබර්	2005 ඔක්තෝබර්
පළාත් සැලසුම් අංශයට ඉදිරිපත් කිරීම	2005 මාර්තු	2006 ජනවාරි
ප්‍රධාන ලේකම්, සැලසුම් අංශය, මුදල් කොමිසමට ඉදිරිපත් කිරීම	2005 මාර්තු	2006 ජනවාරි
මුදල් කොමිසම මඟින් සාකච්ඡා කිරීම	2005 මාර්තු	2006 මාර්තු
මුදල් කොමිසමේ අනුමැතිය ලබා දීම	2005 ජූනි	2006 අප්‍රේල්
වැඩ ඇස්තමේන්තු කිරීම	2005 ජූනි	2006 මැයි
කර්මාන්ත පිරිනැමීම	2005 ජූනි/ සැප්තැම්බර්	2006 ජූනි/ සැප්තැම්බර්

(මූලාශ්‍රය: බණ්ඩාර, 2005: 56)

මුදල් කොමිසම විසින් මුදල් නිදහස් කිරීමේ ක්‍රමවේදයේ පවතින දුර්වලතාවල ප්‍රතිඵලය වී ඇත්තේ මුදල් අවිච්ඡේද වීමයි. මුදල් අවිච්ඡේද වන්නේ වසරේ වැඩ ආරම්භය සඳහා දීර්ඝ කාලයක් ගත වීම නිසා බව හඳුනාගත හැකිය. මෙයට හේතුව සෑම වසරක් සඳහා ම නැවත නැවත සංවර්ධන සැලසුම් සකස් කිරීමේ භාසාජනක ක්‍රියා කලාපයයි. අංක 14 වගුව තුළ මුදල් අවිච්ඡේද වීම පිළිබඳව දැක්වේ. කර්මාන්ත සඳහා අනුමැතිය සහ මුදල් ප්‍රතිපාදන ලැබීම ප්‍රමාද වන හෙයින් කර්මාන්ත ආරම්භ කිරීමට සිදුවන්නේ වසරේ අවසාන කාල පරිච්ඡේදයේදීය. මේ නිසා කර්මාන්තයේ වැඩකටයුතු අදාළ වර්ෂය තුළ නිම කිරීමට නොහැකිවන බැවින් ඊළඟ වර්ෂය තුළ එය සිදු කිරීමට සිදු වේ. එවැනි අවිච්ඡේද කර්මාන්ත සඳහා මුදල් වියදම් කිරීම සඳහා නැවත අනුමැතිය ලබා ගැනීමට සිදු වේ. එම අනුමැතිය ලැබෙන තෙක් අදාළ කර්මාන්තයේ ඉදිකිරීම් කටයුතු කළ නොහැකිය. අදාළ කර්මාන්ත සඳහා නැවත අනුමැතිය ලැබෙන විට උද්ධමනය හේතුවෙන් මුල් අවස්ථාවේ වෙන් කළ මුදල් ද ප්‍රමාණවත් නොවේ.

පළාත් සභාවේ සංවර්ධන සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී නිසි වේලාවට මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන නොලැබීම ගැටලු සහගත වේ. මෙවැනි ප්‍රමාද වීම් ඉදිකිරීම් කටයුතු කෙරෙහි ද තදින් බලපායි. ඉදිකිරීම් කටයුතු සඳහා පවතින කාල සීමාව ප්‍රමාණවත් නොවන හෙයින්, සුදුසුකම් සහිත ආයතන ඉදිකිරීම් සඳහා ඉදිරිපත් නොවේ. අනෙක් අතට ඉදිරිපත් වන ආයතන පවා ප්‍රමාණවත් සහයෝගයක් ලබා නොදීම සහ කැප නොවීම නිසා නියමිත කාලය තුළ වැඩසටහන් යොමු කිරීමට නොහැකි වේ. සුපරීක්ෂණ කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය කාර්ය මණ්ඩල, වාහන වැනි භෞතික සම්පත්වල හිඟය, ඉදිකිරීම් සඳහා වන සීමිත කාලය, සුදුසුකම් සහිත ආයතන ඉදිරිපත් නොවීම ආදී සාධක ගණනාවක් බලපෑම නිසා ඉදිකිරීම් කටයුතුවල ගුණාත්මක තත්ත්වය ද රැකගැනීමට නොහැකි වී ඇත. මෙම ගැටලු පළාත් සභා කෙරෙහි වන ජනතා විශ්වාසය පලදු කරයි. අවහිරතා ගණනාවක් මැද වුවද මුදල් කොමිසම සිය ව්‍යවස්ථාමය බලය ක්‍රියාත්මක කිරීම දිගටම පවත්වාගෙන ගොස් ඇති අන්දම මෙයින් පෙනී යයි.

වගුව 14: මුදල් අවිච්ඡේද වීම, ෭ වන පළාත, 2006

ව්‍යාපෘතිය	වියදම් කිරීමට සැලසුම් කළ මුදල රු. මි	මුදල් කොමිෂම මෙන් අනුමත කළ මුදල රු. මි	අක් මුදල් ලැබීම									
			1 කාර්තුව		2 කාර්තුව		3 කාර්තුව		4 කාර්තුව		අවිච්ඡේද මුදල රු. මි	
			ඉල්ලු මුදල රු. මි	ලැබුණු මුදල රු. මි	ඉල්ලු මුදල රු. මි	ලැබුණු මුදල රු. මි	ඉල්ලු මුදල රු. මි	ලැබුණු මුදල රු. මි	ඉල්ලු මුදල රු. මි	ලැබුණු මුදල රු. මි		
සුළු වාරිමාර්ග ව්‍යාපෘතිය	30	20	1.0	12	6	6	6	6	6	16.4	5.6	3.71
වේලිඔය ව්‍යාපෘතිය	30	25	1.0	2.0	5.5	11.0	6.0	16.5	7.0			

(මූලාශ්‍රය; බණ්ඩාර, 2005: 56)

කෙසේ වෙතත් මුදල් කොමිෂම සිය කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී එහි අරමුණු ආරක්ෂා කර ගැනීමට සමත් වී නොමැති බව පෙනේ. මෙම කොමිෂමට සිය කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පවතින නෛතික බලය ප්‍රමාණවත් නොවීම මීට බලපා ඇත. පළාත්වල අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් මධ්‍යම රජය

සමග විමසීම් කිරීමේ දී සහ මධ්‍යම රජයට යවන නිර්දේශ සඳහා කොමිෂමේ ව්‍යවස්ථාමය කාර්යභාරය ඉටු කිරීමේ දී ස්වාධීන තත්ත්වයක් ඇති කර ගැනීමට කොමිෂම අසමත් වී ඇත. මෙම කොමිෂමට ප්‍රමාණවත් තරම් පළාත් නියෝජනය කිරීමට නොහැකි වී ඇති අතර එය මධ්‍යම රජයේ කටයුතු ඉටුකරනු ලබන ආයතනයක් ලෙස ක්‍රියාකර ඇත. තව ද පළාත් නිලධාරීන් සමග පුළුල් ලෙස විමසුම් කටයුතුවල යෙදෙන නමුදු පළාත් අතර අරමුදල් බෙදා වෙන් කිරීම පිළිබඳව විනිවිදභාවයක් දී නොමැති බව පෙනේ. මුදල් කොමිෂම පාලකයකු වශයෙන් පළාත්වල කටයුතු අධීක්ෂණය කරන බව පෙනී යයි. නමුත් එහි මැදිහත්කරු පිළිබඳ භූමිකාව අක්‍රීයව පවතී. පළාත්වලට ප්‍රමාණවත් තරම් අරමුදල් ගලා ඒම සහතික කිරීම සම්බන්ධයෙන් කොමිෂම පළාත්වල නියෝජකයා වශයෙන් ක්‍රියා කිරීම අපේක්ෂා කළත් එය සිදු වී නොමැත. මධ්‍යම ආණ්ඩුව සහ පළාත් අතර මූල්‍ය සම්බන්ධතා සන්දර්භයේ පවතින ඉහත දැක් වූ අවහිරතා නිසා මැදිහත්කරුවෙකු වශයෙන් එහි භූමිකාව සහ වගකීම පිළිබඳව විශ්වාසනීයත්වය පිරිහීගොස් ඇති බව පෙනේ (ගුණවර්ධන, 2010: 166-167). පළාත් සභා නිරතුරුව ම මුදල් අවහිරතාවලට මුහුණ දෙන බව පළාත් සභාවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ විධායක නිලධාරීහු පෙන්වා දෙති. ඔවුන් පෙන්වා දුන් කාරණා අතර රජයෙන් ඉල්ලා සිටින මුදල් ප්‍රමාණය භාණ්ඩාගාරය විසින් වෙන් නොකිරීම, වෙන් කරන ලද මුදල් සඳහා වුව ද, ඉල්ලා සිටින අවස්ථාවල දී භාණ්ඩාගාරයෙන් අක් මුදල් නොලැබීම, පළාත් සභා සතුව ප්‍රමාණවත් අරමුදල් නොමැති වීම, මුදල් පාලනයේ දී යම් යම් අඩු හුණුකම් දක්නට ලැබීම, ලැබෙන මුදල් ප්‍රමාණය වුව ද සාධාරණ අන්දමින් ව්‍යාපෘති අතර නොබෙදීම, අපේක්ෂා කරනු ලබන ආදායම් ප්‍රමාණය පළාත් සභාවලට එකතු නොවීම, මුදල් කටයුතුවල දී මුදල් කොමිෂමේ බලපෑම් ඇති වීම සහ මුදල් පාලනය පිළිබඳ පුහුණුව ඇති නිලධාරීන් පළාත් සභාවල හිඟ වීම යන අවහිරතා ප්‍රධාන වේ. මූල්‍ය කොමිෂමේ තීරණ බලාත්මක නොවන නිර්දේශාත්මක ඒවා ලෙස සැලකීම භාණ්ඩාගාරයේ ස්ථාවරය වී ඇත (සමරවීර, 2010: 147). එහි ප්‍රතිඵලය වන්නේ කොමිෂමෙන් නිර්දේශ කරන මුදල් පවා නියමිතව පළාත්වලට නොයැවීමය. එසේ යැවෙන මුදලින් පවා මූල්‍ය සේවා ගාස්තුව වශයෙන් යම් ප්‍රතිශතයක් ඉතිරිකර ගැනීමට භාණ්ඩාගාරය පුරුදුව සිටී. සමහර අවස්ථාවල දී වෙන් කරන ලද මුදල් පවා මුදා නොහැරේ. සමහර විට ටික කලක දී මුදා හැරීම අත්හැරේ. මෙවැනි කාරණාවලින් පැහැදිලි වන්නේ මුදල් කොමිෂම පළාත් සභාවේ කටයුතු සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමුඛතාවය ලබා දෙනවාට වඩා මධ්‍යයේ වුවමනාවන් සඳහා ප්‍රමුඛතාවය ලබා දෙන බවයි.

මන්ත්‍රීවරුන්ගේ ප්‍රතිපාදන වියදම් තීරණය වන ආකාරය

පළාත්වල මූල්‍ය කටයුතු සම්බන්ධයෙන් අදාළ අවස්ථාවල දී වක්‍රලේඛ නිකුත් කිරීමේ බලය මුදල් කොමිෂමට බලය ඇත. ඒ අනුව මුදල් කොමිසම විසින් 2011 දී FC/PSDG & CBG/Circular/2011/1 නම් වූ වක්‍රලේඛය සියලු පළාත් සභාවලට බලපැවැත්වෙන පරිදි නිකුත් කරනු ලැබීය. එය පළාත් සභාවල පළාත් නිශ්චිත සංවර්ධන ප්‍රදාන, උපමාන පාදක ප්‍රදාන හා විදේශ ව්‍යාපෘති යටතේ වාර්ෂික සංවර්ධන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී නිර්නායකයක් ලෙස උපයෝගීකර ගත යුතු බව පෙන්වා දෙයි. 2011 අගෝස්තු මස 15 වන දින සිට මෙම වක්‍රලේඛය ක්‍රියාත්මක විය. මෙම වක්‍රලේඛය මඟින් පළාත් සභාවල සංවර්ධන කටයුතු විධිමත් කිරීම උදෙසා අවශ්‍ය පසුබිම සැකසීම තුළින් වඩාත් ඵලදායී ප්‍රතිඵල මහජනතාවට ලබා දීම සඳහාත්, ජනතාවගේ ජීවන මට්ටම ඉහළ දැමීමට අවශ්‍ය වන ක්‍රියාමාර් සඳහාත් සහාය ලබා දීමක් අපේක්ෂා කෙරේ. මෙම වක්‍රලේඛයට අනුව සියලු ඉදිකිරීම් කටයුතු සම්බන්ධ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීම, එම වැඩ පරීක්ෂා කිරීම, ගෙවීම් නිර්දේශ කිරීම සඳහා නිලධාරීන් තිදෙනෙකු කටයුතු කළ යුතුය. මුදල් කටයුතුවලට අදාළව මේ ආකාරයේ සාමූහික වගකීමක් සහ සොයා බැලීමක් සඳහා ප්‍රමුඛතාව ලබා දීම විනිවිදභාවය තහවුරු වීම සඳහා හේතු පාදක වේ. මෙම වක්‍රලේඛය තුළ දක්වා ඇති තවත් වැදගත් ලක්ෂණයක් වන්නේ අදාළ ප්‍රදේශයේ ලියාපදිංචි සමිතිවලට සෘජුව ම කොන්ත්‍රාත් ලබා දීම තුළින් අදාළ ප්‍රතිලාභියාගේ දායකත්වය මත වඩාත් ගුණාත්මක හා ගිවිසුම්ගත මුදලට වඩා වැඩි වටිනාකමක් ඇති නිමවුමක් ප්‍රදේශයේ ජනතාවට ලබා දීමයි. එලෙස සෘජු කොන්ත්‍රාත් පිරිනැමීමේ දී රුපියල් ලක්ෂ 10 ක උපරිම සීමාවක් දක්වා ඇත. ලියාපදිංචි සමිති විසින් ලබාගත් කොන්ත්‍රාත් වෙනත් අයට උප කොන්ත්‍රාත් පදනම මත ලබා දීම සිදු නොකළ යුතු බව සඳහන් වේ. කොන්ත්‍රාත් පිරිනැමීමේ දී එක් ඉදිකිරීමක වටිනාකම රුපියල් මිලියන 5ක් හෝ එයට අඩු ව්‍යාපෘති සඳහා පළාත් තුළ සීමිත ටෙන්ඩර් කැඳවීම සූදාසු නම්, ඒ පිළිබඳව ප්‍රධාන ලේකම්ට තීරණය කළ හැකිය. රුපියල් මිලියන 5 ඉක්මවන සෑම ඉදිකිරීමක් සඳහා ම විවෘත ටෙන්ඩර් පටිපාටිය අනුගමනය කළ යුතු වේ. පළාත තුළ සීමිත ටෙන්ඩර් කැඳවීමේ දී ද පුවත්පත් දැන්වීම් මඟින් හෝ රජයේ නීතිරීතිවලට අනුකූල ක්‍රමවේදයක් අනුගමනය කරමින් හෝ විනිවිදභාවය පවත්වාගෙන යායුතු බව ඉහත වක්‍රලේඛයේ දැක්වේ. සෑම ඉදිකිරීමකදී ම තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ දී අදාළ ආයතන ප්‍රධානියා සම්බන්ධකර ගත යුතුය. අවසානයේ ගෙවීම්

සිදු කිරීමට පෙර අදාළ ආයතන ප්‍රධානියාගෙන් වැඩ පිළිබඳව සැහීමකට පත්වන බවට නිර්දේශයක් ලබාගත යුතුය. මාර්ග, හා ගොඩනැගිලි ඇතුළු සෑම ඉදිකිරීමක ම කොන්ත්‍රාත්කරුවාගේ නම, ගිවිසුම්ගත මුදල, නිම කිරීමට අපේක්ෂිත වැඩ ලැයිස්තුව, ගිවිසුම්ගත කාලය ප්‍රතිලාභීන්ට මනාව අධ්‍යයනය කළ හැකි පරිදි ඉදිකිරීම් භූමියේ ප්‍රදර්ශනය කළ යුතුය. ඒ අනුව ඉදිකිරීම්වල ගුණාත්මකභාවය අධීක්ෂණය සඳහා ස්වේච්ඡාවෙන් ඉදිරිපත්වන ප්‍රතිලාභීන්ට අවස්ථාව ලබාදිය යුතුය. ඉහත සඳහන් වක්‍රලේඛය මඟින් පළාත් සභා මන්ත්‍රීවරුන් සඳහා ලබා දෙන මන්ත්‍රී ප්‍රතිපාදන මුදල් වියදම් වියදම් කිරීමේ දී 15 වගුවේ දැක්වෙන ප්‍රතිශත අනුගමනය කළ යුතු වේ.

වගුව 15: පළාත් සභා මන්ත්‍රීවරු සඳහා ප්‍රතිපාදන වියදම් කිරීමේ සංවරක.

අනු අංකය	සංවරක	ප්‍රතිශතය (%)
1	ස්වයංධකියා ස්ථාපනය	20
2	ආර්ථික යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය	30
3	සමාජ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය	25
4	වාරිමාර්ග සහ කෘෂි සංවර්ධනය	15
5	ආගමික සංස්කෘතික හා ක්‍රීඩා සංවර්ධනය	10
එකතුව		100

(මූලාශ්‍රය:FC/PSDG&CBG/Circular/2011/1, P.6)

බස්නාහිර සහ ඌව පළාත් සභාවල මහජන නියෝජිතයන්ගේ අදහස වූයේ ඉහත වක්‍රලේඛය මඟින් දක්වා තිබෙන නිර්ණායක තමන්ට වාර්ෂිකව ලැබෙන මන්ත්‍රී ප්‍රතිපාදන වියදම් කිරීමේ දී ගැටලුවක් ඇති වන බවයි. සමහර මන්ත්‍රීවරු මෙම වක්‍රලේඛයට කැමැත්තක් නොදක්වති. බොහෝ අවස්ථාවල මහජන නියෝජිතයන්ට මෙම වක්‍රලේඛයේ සඳහන් නිර්ණායක පිළිබඳව සිහිගැන්වීමට පළාත් සභාවේ නිලධාරීන්ට කටයුතු කිරීමට සිදු වී ඇත. විශේෂයෙන් පළාත් සභා මන්ත්‍රීවරු තමන්ගේ ඡන්ද කොට්ඨාසය කේන්ද්‍ර කොටගෙන විවිධ අවශ්‍යතා සඳහා මුදල් වියදම් කිරීමට උත්සාහ කරති. මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් මේ ආකාරයට පළාත් සභාවේ මන්ත්‍රීවරුන්ගේ ප්‍රතිපාදන වියදම් සම්බන්ධයෙන් පාලනය දැඩිකර ඇත්තේ ඒවායේ සිදුවන අක්‍රමිකතා නවතා දැමීම සඳහාය. පළාත් සභා මන්ත්‍රීවරුන් දූෂිත කටයුතුවල නොයෙක් අන්දමින් නිරත වන බවට චෝදනාවක් පවතී. විශේෂයෙන් ශ්‍රෝති සංග්‍රහය, දේශපාලන අනුග්‍රහය, නීති විරෝධී පැවරීම, සහ සේවාවන් සැපයීමේ දී අල්ලස් ගැනීම යනා දී දැ ඒ අතර ප්‍රමුඛ වේ. මහජන නියෝජිතයන් වක්‍රලේඛයට පිළිතුරු සපයන්නේ කඩදාසි සම්පූර්ණ කිරීමේ අවශ්‍යතාව සැලකිල්ලට ගෙන පමණක් බවට ද චෝදනා එල්ල වේ.

වගුව 16: මන්ත්‍රීවරුන්ගේ ප්‍රතිපාදන වියදම් තීරණය කරන ආකාරය, 2011.

අනු අංකය	පළාත	බස්නාහිර	ඌව
	සංරචකය	ප්‍රතිශතය (%)	ප්‍රතිශතය (%)
1	මන්ත්‍රීවරයාගේ අභිමතය මත	86	81
2	ප්‍රදේශයේ ජනතාවගේ ඉල්ලීම් මත	11	9
3	රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගේ පෙන්වා දීම මත	2	1
4	රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල ඉල්ලීම් මත	1	1
5	පළාත් සභාවේ තීරණය මත	3	2
6	වෙනත් කරුණු මත	1	2
එකතුව		100	100

(මූලාශ්‍රය: සමීක්ෂණ දත්ත, 2011)

පළාත් සභාවේ මන්ත්‍රීවරුන් සඳහා ලබා දෙන ප්‍රතිපාදන වියදම් කිරීම සම්බන්ධයෙන් තීරණ ගැනීමේ අයිතිය මන්ත්‍රීවරුන්ට හිමි වේ. වගුව අංක 16 සඳහන් පරිදි බස්නාහිර පළාතේ මන්ත්‍රීවරුගෙන් සියයට 86 සහ ඌව පළාතේ මන්ත්‍රීවරුන්ගෙන් සියයට 81 ක් සිය විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදන වියදම් කිරීමේ දී තම අභිමතය අනුව තීරණ ගන්නා බව වාර්තා වේ. එහෙත් ප්‍රතිපාදන වියදම් කිරීමේ දී ජනතාවගේ ඉල්ලීම් කෙරෙහි මන්ත්‍රීවරු සැලකිලිමත් වී ඇත්තේ ඉතාමත් අඩුවෙන් බව අනාවරණය විය. එය ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගැනීමේ දී බස්නාහිර පළාතෙන් සියයට 11ක් සහ ඌව

පළාතෙන් සියයට 9ක් තරම් අඩු අගයකි. මෙසේ වීමට කාරණා කිහිපයක් බලපායි. එයින් ප්‍රධාන කාරණය වන්නේ ජනතාව තුළින් සිය අවශ්‍යතා මන්ත්‍රීවරුන්ට ඉදිරිපත් වීම අඩු මට්ටමක පැවතීමයි. මන්ත්‍රීවරු ජනතාවගේ අවශ්‍යතාවන්ට ප්‍රමුඛත්වය දී කටයුතු කරවාට වඩා සිය අභිමතය සහ නිරීක්ෂණය මත පදනම් වී කටයුතු කිරීම ඊට බලපා ඇත. මන්ත්‍රීවරුන්ගේ ඉලක්කය වී ඇත්තේ ඔවුන්ට අවශ්‍ය වන ඡන්ද පදනම සකස් කර ගැනීම සඳහා වන පරිසරයක් නිර්මාණය කර ගැනීමයි. ඒ සඳහා සිදු කරන ප්‍රචාරණයක් ලෙස විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදන වියදම් කරන බව මෙහි දී පෙනී යයි. ප්‍රායෝගිකව බලන විට විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදන වියදම් කිරීමේ දී සුබසාධන කටයුතු සඳහා ප්‍රමුඛතාවය ලබා දී ඇති බව ද හඳුනාගත හැකිය. ප්‍රතිපාදන වියදම් කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ මූලාශ්‍ර සම්බන්ධයෙන් තීරණය ගැනීමේ දී ජනතාවගේ අදහස් ලබා නොගෙන මන්ත්‍රීවරුන්ගේ අභිමතය පරිදි සිදු වේ. ජනතාව මෙවැනි ක්‍රියාවලියකට සම්බන්ධකර ගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් ද පළාත් සභා ක්‍රමය තුළ නොමැත. පළාත් සභා මන්ත්‍රීවරු සිය විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදන වියදම් කිරීමේ දී ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය සහ ප්‍රාදේශීය සභාව හරහා එය සිදු කරති. රු.මිලියන 5 ට අඩු ඒවා සඳහා සීමිත ටෙන්ඩර් ක්‍රියා පටිපාටියක්, ඊට වැඩි ඒවා සඳහා විවෘත ටෙන්ඩර් පිටිපාටියක් අනුගමනය කළ යුතු බව නීතිමය අවශ්‍යතාව වේ. එහෙත් මෙම නිර්ණායක ඉතා සුක්ෂම ලෙස ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට පළාත් දේශපාලන බලධාරීහු කටයුතු කරති. ටෙන්ඩර් ඉල්ලුම් කළ හැකි වන්නේ රජයේ ලියාපදිංචි කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ට බැවින් විවෘත ටෙන්ඩර් කැඳවීමේ දී දේශපාලන අධිකාරිය සහ කොන්ත්‍රාත්කරුවන් අතර සම්බන්ධතාවේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දේශපාලන අධිකාරියට අවශ්‍ය කොන්ත්‍රාත්කරුවාට ටෙන්ඩර් ලැබීමට ඉඩ සලස්වනු ලැබේ. සමහර විට කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ගේ අන්‍යෝන්‍ය එකඟතාව මත මෙවැනි ටෙන්ඩර් සඳහා මාරුවෙන් මාරුවට ඉදිරිපත් වී කොන්ත්‍රාත් ලබා ගැනීමට ද ක්‍රියා කරති. මෙම ක්‍රමය නිර්මාණය වී ඇති ආකාරය අනුව පිටතින් කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ට සම්බන්ධ වී ටෙන්ඩර් ලබා ගැනීමට හැකියාවක් නොමැත. මේ නිසා දේශපාලන අධිකාරයේ අවශ්‍යතාව අනුව ටෙන්ඩරය හිතවත් පාර්ශවයන් වෙත ලබා දීමට හැකියාව ලැබේ. 2011 වකුලේඛය අනුව ලියාපදිංචි සමිතිවලට සෘජුව ම කොන්ත්‍රාත් ලබා දීම කළ හැකිය. එලෙස සෘජු කොන්ත්‍රාත් පිරිනැමීමේ දී රුපියල් ලක්ෂ 10 ක උපරිම සීමාවක් දක්වා ඇත. මෙවැනි අවස්ථාවල දී ද සිදු වන්නේ රුපියල් ලක්ෂ 10 ට වැඩි කොන්ත්‍රාත් ලක්ෂ 10 සීමාවන්ට යටත් වන සේ කොටස්කර ප්‍රදේශයේ ලියා පදිංචි සමිති මගින් දේශපාලන අධිකාරිය හිතවත් පාර්ශවයකට ලබා දීමට ක්‍රියා කිරීමයි. ඒ මගින් දේශපාලන අධිකාරයේ අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කරගනු ලැබේ. මෙවැනි ක්‍රම ප්‍රජාතන්ත්‍ර විරෝධී මෙන්ම වක්‍ර ආකයෙන් සොරකම් කිරීමක් ද වේ. එය නීති උල්ලංඝනය කිරීමක් ද වේ. උච්ච පළාත් සභාවේ එක්තරා මන්ත්‍රීවරයෙකු ස්වයං රැකියා සඳහා යන සංරචකය උපයෝගීකරගෙන සිය විමධ්‍යගත මුදල්වලින් තේ කොළ මිලට ගෙන වෙනත් වෙළෙන්දෙකුට ලබා දෙන ලද අවස්ථාවක් ද වාර්තා වී ඇත. මෙවැනි කාරණාවලින් පැහැදිලි වන්නේ විමධ්‍යගත මුදල් මන්ත්‍රීවරයාගේ පෞද්ගලික හිතවතුන්ට උපකාර කිරීම සඳහා යොදා ගන්නා බවයි.

වගුව 17: උගව සහ බස්නාහිර පළාත් සභාවල මන්ත්‍රීවරුන්ගේ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන වියදම්, 2013.

අනු අංකය	සංරචකය	පළාත	
		උගව	බස්නාහිර
		ප්‍රතිශතය %	ප්‍රතිශතය %
1	ස්වයං රැකියා	9	11
2	ආර්ථික යටිතල පහසුකම්	5	6
	1 මාර්ග පාලම් සහ බෝක්කු	3	4
	2 ජලනල ව්‍යාපෘති	2	2
3	සමාජ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය	49	57
	1. නිවාස ආධාර	25	29
	2. සමීකී සඳහා ආධාර	17	12
	3. සෞඛ්‍ය කටයුතු	1	1
	4. අධ්‍යාපන	1	2
	5. විදුලිය ලබා දීම	1	1
	6. පෙර පාසල්	4	3
4	වාරිමාර්ග හා කෘෂි සංවර්ධනය	4	3
	1. වාරිමාර්ග	2	1
	2. කෘෂිකර්මාන්ත	2	2
5	ආගමික සංස්කෘතික සහ ක්‍රීඩා සංවර්ධනය	33	36
	1. ආගමික, සංස්කෘතික	29	24
	2. ක්‍රීඩා සංවර්ධනය	4	8
ප්‍රතිශත එකතුව		100	100

(මූලාශ්‍රය: උගව සහ බස්නාහිර පළාත් සභාවල උපමාන සංවර්ධන වැඩසටහන, 2013.09.09)

2013 වර්ෂයේ උගව සහ බස්නාහිර පළාත් සභා දෙකේ මන්ත්‍රීවරු සිය විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදන වියදම්කර ඇති ආකාරයෙන් පැහැදිලි වන්නේ ඔවුන් විසින් වැඩියෙන් වියදම් කරනු ලැබ ඇත්තේ අඩුවෙන් සමාජ විගණනයට හසුවන දෑ සඳහා වන බවයි. අංක 17 වගුව අනුව බස්නාහිර සහ උගව යන පළාත් සභා දෙකේ ම මන්ත්‍රීවරුන් සමාජ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනයට වැඩි ප්‍රමුඛතාවක් ලබා දී ඇත. ඒ යටතේ නිවාස ආධාර ලබා දීම, සමීකී සඳහා ආධාර ලබා දීම, පෙර පාසල් සඳහා ආධාර ලබා දීම වැනි ඒවා ප්‍රධාන වේ. ආගමික, සංස්කෘතික සහ ක්‍රීඩා සංවර්ධනය යටතේ ද ඉහත සඳහන් පළාත් සභා දෙකේ ම මන්ත්‍රීවරුන් සිය මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන වියදම් කිරීමේ දී ප්‍රමුඛතාව ලබා දී ඇත. මන්ත්‍රීවරුන් සිය මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන වියදම් කිරීමේ දී මෙවැනි ක්ෂේත්‍ර තෝරා ගනු ලැබීමට හේතු කිහිපයක් බලපායි. සෘජුව ම තමාට උදව් කරන පාර්ශව සඳහා ප්‍රමුඛතාව ලබා දීමට හැකි වීම, පොදු කටයුත්තකට වඩා පුද්ගලයා මූලික කරගෙන කටයුතු කිරීම මඟින් සෘජුව ම මන්ත්‍රීවරයාට වාසි අත්වීම, මන්ත්‍රී ප්‍රතිපාදන විශාල ව්‍යාපෘති සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවීම සහ පරිපාලන දිස්ත්‍රික්කයක් ඡන්ද කොට්ඨාසයක් වන බැවින් ඡන්ද දායකයන් දිනා ගැනීම සඳහා මන්ත්‍රීවරයාගේ නමින් ජනතාවට යමක් ලබා දිය යුතු යන ස්ථාවරයේ සිටීම යන කාරණා ඒ අතර වේ. මහා පරිමාණ ව්‍යාපෘති සඳහා විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදන ප්‍රමාණවත් නොවේ. එම නිසා මූලික වශයෙන් අධ්‍යාපන වැඩසටහන් සඳහා ද මුදල් වෙන්කරනු ලැබේ. පාසල් ළමුන් සඳහා මෙන් ම දහම් පාසල් සිසුන් සඳහා ද විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදන වෙන් කෙරෙයි. එයට අමතරව රාජ්‍ය සේවකයින් සඳහා අවශ්‍ය දිරිගැන්වීම් වැඩසටහන් දියත් කිරීම, මත්ද්‍රව්‍ය නිවරණ වැඩසටහන් සඳහා කටයුතු කිරීම, ඩෙංගු උණ පැතිරයාම පාලනය කිරීම සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ස්වයං රැකියාලාභීන් සඳහා අවශ්‍ය විවිධ උපකරණ ලබා දීම ආදිය ද සිදු කෙරේ. මෙවැනි උදාහරණ මගින් පැහැදිලි වන්නේ විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදන එදිනෙදා ජනතා අවශ්‍යතා සඳහා වියදම් කිරීමට සිදු වීමයි. මේ හේතුකොටගෙන ප්‍රාග්ධන වියදම් සම්බන්ධයෙන් වෙන් කිරීමට සිදු වී ඇත්තේ ඉතා සුළු මුදලකි.

අශෝක ගුණවර්ධන පෙන්වා දෙන පරිදි පළාත්වල මූල්‍ය බලතල ක්‍රියාත්මක වීම සිදුවන්නේ යහපත් ලෙස කෙරෙන පොදු මුදල් කළමනාකරණයක් වශයෙන් නොව දේශපාලන අවශ්‍යතා මඟිනි. සම්පත්

වෙන් කිරීමේ දී විශේෂයෙන් ම විවිධ පළාත් අමාත්‍යාංශ අතර සිදුවන ප්‍රාග්ධන වැය කිරීම්වල දී විනිවිදභාවයේ අඩුවක් පවතී. ඇත්ත වශයෙන් ම වෙන් කිරීමේ තීරණ ගැනීමේ දී සහභාගිත්වය පවතින්නේ ඉතා අඩුවෙනි. විශේෂයෙන් ම පළාත් සභා මන්ත්‍රීවරුන් සම්බන්ධයෙන් තත්ත්වය එසේ ය. පළාත් මුදල් කටයුතු කළමනාකරණයේ දී තම කාර්යභාරය නාමික එකක් පමණක් බව ඔවුහු දකිති. පළාත් අරමුදල් වැය කිරීමේ දී බලවත් නිලධාරී පාලනයක් පවතින බව පළාත් දේශපාලනඥයෝ දකිති. පළාත් අරමුදල් කටයුතුවල දේශපාලන සහ නිලධාරී කාර්යභාරයන් සහ වගකීම් ගැන නිසි අවබෝධයක් නොමැති තත්ත්වයක් පවතී. යෝග්‍යතාව පිළිබඳව වූ මෙම සිතා බැලීම නිසා විෂයයන් අතර අරමුදල් වෙන් කිරීම පිළිබඳව සැලකිය යුතු වෙනස්කම් ඇති වේ. ආර්ථික සේවා සඳහා සම්පත්වල අඩු කොටසක් වෙන් කෙරේ. සැලසුම් කර වැය කිරීමට මෙන් ම වියදම් අධීක්ෂණය කොට ඇගයීම සඳහා ද පළාත්වල හැකියාව අඩු ය. පළාත්වල වියදම් ගැන පොදු වගකීමක් පිළිබඳ පරිචයක් නොමැත (ගුණවර්ධන, 2010: 161). පළාත් සභාවල මහජන නියෝජිතයින් වැඩි අවධානයක් යොමු කරන්නේ තමන්ට ලබා දෙන විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදන පිළිබඳවයි. එහි දී ද විධිමත් මූල්‍ය කළමනාකරණයක් පිළිබඳ ඔවුහු සැලකිලිමත් නොවෙති. විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදන වියදම් කිරීමේ සෑම වැඩ සටහනක දී ම රාජ්‍ය නිලධාරීන් වෙත වැඩි වගකීමක් පවරා දීමට මහජන නියෝජිතයින් ක්‍රියාකර ඇත. අනෙක් අතට මන්ත්‍රීවරුන් විමධ්‍යගත මුදල් වියදම් කිරීමේ දී අදාළ වියදම් මූලාශ්‍ර තෝරා ගැනීමේ විනිවිදභාවයක් දක්නට නොලැබේ. බොහෝ මන්ත්‍රීවරු හිතවත්කම සහ කළඟුණ සැලකීමේ පදනම මත ව්‍යාපෘති තෝරා ගන්නා බව පෙනේ. බස්නාහිර පළාත් සභා මන්ත්‍රීවරයෙකු සමග කළ සාකච්ඡාවේ දී ඔහු පෙන්වා දුන්නේ මන්ත්‍රීවරුන් සඳහා ලැබෙන විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදනවලින් සියයට 50 ක් තරම් ප්‍රමාණයක් දුප්පත් කොටස් වෙත ලැබෙන පරිදි කටයුතු කරන බවයි. එහෙත් එය නිසියාකාරව සිදු නොවන බව ඔහු පෙන්වා දුන්නේය. මෙම මන්ත්‍රීවරයා තවදුරටත් පෙන්වා දුන්නේ විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදනවලින් ඉතිරි සියයට 50 ක තරම් කොටසහි ප්‍රතිලාභ ලබා ගන්නේ මන්ත්‍රීවරයාගේ ළඟ ම සිටින ආධාරකරුවන් බවයි. විශේෂයෙන් මන්ත්‍රීවරයාගේ මැතිවරණ කටයුතු ඇතුළු වෙනත් දේශපාලන කටයුතුවල දී සක්‍රියව ක්‍රියාකරන ආධාරකරුවන්ට වාසි සැලසෙන පරිදි අදාළ වියදම් සිදු කරන බව ද එහිලා ඔහු පෙන්වා දුන්නේය. සමහර අවස්ථාවල දී අසත්‍ය ලිපිනයන්, අසත්‍ය නම්, නොවැදගත් අවශ්‍යතාවයන් පෙන්වා, විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදන ලබා ගැනීමට අදාළ මන්ත්‍රීවරයාට සහාය දක්වන පාර්ශව කටයුතු කරති. මන්ත්‍රීවරයා ද මේවා පිළිබඳව දැනුවත්ව සිටින අතර ඔහු එයට විරෝධයක් නොදක්වයි. මේ නිසා විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදනවලින් බලාපෙරොත්තු වන සමාජ පොදු සංවර්ධන කටයුතු සිදු වන්නේ නැත. විමධ්‍යගත මුදල් වියදම් කිරීමේ දී ග්‍රාහක අනුග්‍රාහක පදනම අනුව සිදු කරන බව අනාවරණය වේ. එනම් මන්ත්‍රීවරයා තමන්ට වඩාත් සම්පයෙන් සිටින පුද්ගලයන්ගේ සිත් සතුටු කිරීම සඳහා විමධ්‍යගත මුදල් උපයෝගීකර ගැනීමයි. එමගින් එහි ප්‍රතිලාභ ලැබීමට සුදුසු කොටස්වලට පවතින අවස්ථාව අහිමි වේ. මේ හේතු කොට ගෙන විමධ්‍යගත ප්‍රතිපාදනවල ප්‍රතිලාභ සාධාරණ අයුරින් සමාජයේ සෑම කොටසකටම ලැබෙන්නේ නැත.

පළාත් සභාවල මූල්‍ය භාවිතයේ විෂමතා

පළාත් සභා මන්ත්‍රීවරු මූල්‍ය කළමනාකරණය හෝ එයට අදාළ වගකීම් තමන්ට අයත් කාර්යක් ලෙස නොදකින අතර එහි වගකීම් නිලධාරීන් වෙත විතැන් කිරීමට කටයුතු කරන ස්වරූපයක් හඳුනාගත හැකිය. පළාත් සභාවල මුදල් වියදම් කිරීමේ දී මහජන නියෝජිතයින්ට සමාන පදනමක් ලබා දීමේ ක්‍රමයක් නිර්මාණය වී නොමැත. එහි දී පළාත් සභාවේ අමාත්‍ය මණ්ඩලය වෙත වැඩි මුදල් ප්‍රමාණයක් වෙන් කරනු ලබන අතර, එයින් ප්‍රධාන ඇමතිවරයා වෙත වැඩි වාසි හිමිවන පරිදි මුදල් වෙන් කිරීම සිදු වේ. උදාහරණයක් ලෙස වගුව අංක 18 හි සඳහන් පරිදි බස්නාහිර පළාත් සභාවේ 2012 සහ 2013 යන වර්ෂවල මුදල් වියදම්වලට අදාළ වෙන් කිරීම් සිදු කිරීමේ දී ප්‍රධාන ඇමතිවරයා මුළු වියදම් ප්‍රතිශතයෙන් පිළිවෙලින් සියයට 72.35 ක් සහ සියයට 71.12 වශයෙන් හිමි කරගෙන ඇත. මේ නිසා පළාත් සභාවේ මහජන නියෝජිතයින්ගෙන් ප්‍රධාන ඇමතිවරයාට පළාතේ සංවර්ධන කටයුතු ඇතුළු වෙනත් වියදම් ක්ෂේත්‍රයේ ඒකාධිකාරියක් හිමිව ඇති බව පෙනේ. මෙහි දී ප්‍රධාන ඇමතිවරයාට ඔහු නියෝජනය කරන දිස්ත්‍රික්කය වෙනුවෙන් වැඩි අවධානයක් යොමු කිරීමට හැකියාව ලැබෙන අතර ඒ නිසා පළාතේ අනෙකුත් දිස්ත්‍රික්කවලට අඩු වැදගත්කමක් හිමිවන තත්ත්වයක් නිර්මාණය වී ඇත. මේ තත්ත්වය ම උච්ච පළාතෙහි ද දැකිය හැකිය. වගුව අංක 19 සඳහන් කරන ආකාරයට ප්‍රධාන ඇමතිවරයා 2012 දී සියයට 56.20 ක් සහ 2013 වර්ෂයේ දී සියයට 77.01 ක් මුළු වියදම් ප්‍රතිශතයෙන් හිමි කරගෙන ඇත. මෙහි ප්‍රතිඵලය වන්නේ පොදුවේ පළාත තුළ සමබර සංවර්ධනයක් සිදු නොවීමේ ඉඩකඩක් ඇති වීමයි.

වගුව 18: බස්නාහිර පළාතේ සමස්ත වියදම් පරාසය.

කාරණය	ඇස්තමේන්තුව			
	2012		2013	
	රු.මි	ප්‍රතිශතය	රු.මි	ප්‍රතිශතය
ආණ්ඩුකාරවරයා	36	0.09 %	63	0.15%
පළාත් සභාව	258	0.69 %	295	0.73%
රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාව	23	0.06 %	29	0.07%
සමුපකාර සේවා කොමිෂන් සභාව	6	0.01 %	7	0.01%
ප්‍රධාන අමාත්‍ය මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන නීතිය හා සාමය, ඉඩම්, අධ්‍යාපන, පළාත් හා පාලන පරිපාලන මිනිස් බල හා රැකි රක්ෂා ආර්ථික ප්‍රවර්ධන විදුලිබල හා බලශක්ති කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍යාංශය	26,718	72.35 %	28,585	71.12%
සෞඛ්‍ය, දේශීය වෛද්‍ය, සමාජ සුබසාධන කාර්යාල කටයුතු, පරිවාස හා ළමාරක්ෂක සේවා සහ සහාය කටයුතු අමාත්‍යාංශය	7,079	19.17%	8,003	19.91%
කෘෂිකර්ම, ගොවිජන සංවර්ධන, සුළු වාරි මාර්ග කර්මාන්ත හා පරිසර කටයුතු අමාත්‍යාංශය	718	1.94%	735	1.82%
ප්‍රවාහන, ක්‍රීඩා හා තරුණ කටයුතු, සංස්කෘතික හා කලා කටයුතු, සමුපකාර සංවර්ධන, ආහාර සැපයීම් හා බෙදාහැරීම් කටයුතු සහ ග්‍රාම සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය	806	2.18%	908	2.25%
මාර්ග සංවර්ධන, නිවාස හා ඉදිකිරීම්, සත්ව නිෂ්පාදන හා සංවර්ධන, ධීවර සහ සංචාරක අමාත්‍යාංශය	1,287	3. 8%	1,566	3.89%
මුළු එකතුව	36,929	100	40,190	100

(මූලාශ්‍රය: මුදල් ප්‍රකාශ, බස්නාහිර පළාත් සභාව, 2012, 2013, සකස් කරන ලදී)

උඩ සහ බස්නාහිර පළාත් සභාවල වියදම් සාරාංශය සැලකිල්ලට ගැනීමේ දී පැහැදිලි වන කාරණය වන්නේ 13 වන සංශෝධනයෙන් මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ ප්‍රධාන විධායකය වෙත එකතු වී තිබෙන ආකාරයේ බලයක් පළාත් සභාවේ ප්‍රධාන ඇමතිවරයා වෙත කේන්ද්‍රගත වී තිබීමයි. පළාත් මට්ටමින් බලය බෙදීමේ අරමුණ වූයේ කේන්ද්‍රයේ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රමවේදයේ පවතින ගැටලු නිවැරදි කර ගැනීමය. එහි දී පළාතේ මහජන නියෝජිතයන්ට එක හා සමාන වගකීමක් පළාත සම්බන්ධයෙන් පවතී. එහෙත් සිදුව ඇත්තේ පළාත් දේශපාලන අධිකාරියේ ප්‍රධානියා වෙත පමණක් බලතල වැඩි වශයෙන් කේන්ද්‍රගත වීමයි. ප්‍රායෝගික තත්ත්වයේ දී පළාත් සභාවේ ප්‍රධාන ඇමතිවරයා කවුද යන්න තීරණය කරන්නේ මධ්‍යයේ විධායකයේ නායකයා විසිනි. මේ නිසා පළාතේ ප්‍රධාන ඇමතිවරයා පළාතේ ජනතාවට වගකියනවාට වඩා මධ්‍යයේ විධායකයේ නායකයාට වගකීමට බැඳී සිටී. මෙම තත්ත්වය ඒ හේතුවෙන් පළාත් සභාවේ ප්‍රධාන ඇමතිවරයාට සිය දේශපාලන බලය අනසි ලෙස වර්ධනය කර ගැනීමට අවස්ථාව උදා කර දී ඇති බව පෙනේ. මේ හේතු කොටගෙන පළාත් සභාවේ මහජන නියෝජිතයන්ට පළාත් සභාවේ ප්‍රධාන දේශපාලන අධිකාරියට යටත්ව ක්‍රියා කිරීමට සිදු වේ.

වගුව 19: ෭෦ව පළාතේ සමස්ත වියදම් පරාසය

කාරණය	ඇස්තමේන්තුව			
	2012		2013	
	රු. මි	ප්‍රතිශතය	රු. මි	ප්‍රතිශතය
ආණ්ඩුකාරවරයා	47	0.30 %	36	0.12%
පළාත් සභාව	87	0.56%	72	0.24%
රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාව	27	0.18%	43	0.15%
සමුපකාර සේවා කොමිෂන් සභාව	4	0.02%	19	0.06%
ප්‍රධාන අමාත්‍ය, මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන නීතිය හා සාමය, අධ්‍යාපන, පළාත් පාලන, සංස්කෘතික කටයුතු, ප්‍රවාහන, ඉඩම්, වාරිමාර්, ආර්ථික ප්‍රවර්ධන, සහ ග්‍රාමීය යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන හා ඉදිකිරීම් අමාත්‍යාංශය	8697	56.20%	22296	77.01%
යෞවන කටයුතු, ක්‍රීඩා, සමාජ සුබසාධන, වතු යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන, විදුලිබල හා බලශක්ති සහ ජෛව කර්මාන්ත හා කුඩා කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශය	544	3.51%	508	1.75%
කෘෂිකර්ම, ගොවිජන සංවර්ධන, සත්ව නිෂ්පාදන, මිරිදිය ධීවර කර්මාන්ත, පරිසර සහ සංචාරක කටයුතු අමාත්‍යාංශය	399	2.58%	570	1.97%
සෞඛ්‍ය, දේශීය වෛද්‍ය, පරිවාස සහ ළමාරක්ෂක කටයුතු සහ වනිතා කටයුතු අමාත්‍යාංශය	3164	20.44%	4831	16.68%
මාර්ග සංවර්ධන, නිවාස, ජල සම්පාදන, පාරිභෝගික කටයුතු හා සමුපකාර සහ ආහාර සැපයීම් හා බෙදා හැරීම් අමාත්‍යාංශය	2502	16.17%	454	1.57%
මුළු එකතුව	15475	100	28952	100

(මූලාශ්‍රය: මුදල් ප්‍රකාශ, ෭෦ව පළාත් සභාව, 2012, 2013, සකස් කරන ලදී)

පළාත් මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳව ආණ්ඩුකාරවරයා සහ ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා වැදගත් බලතල ක්‍රියාත්මක කරති. ඒ අනුව ආණ්ඩුකාරවරයා පළාතේ මූල්‍ය රීති සැකසීමට සහ වාර්ෂික මුදල් ප්‍රකාශය සහාගත කිරීමට කටයුතු කරන අතර ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා සාමාන්‍යයෙන් මුදල් අමාත්‍යවරයා වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශයට සභාවේ අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා කටයුතු කිරීම සහ පළාත් අරමුදලින් මුදල් ලබා ගැනීම සඳහා වන බලපත්‍රය අත්සන් කිරීම සිදු කරයි. එසේ ම පළාත් අරමුදලේ අයවැය පිළිබඳව විගණකාධිපතිගේ වාර්තාව ආණ්ඩුකාරවරයාට ඉදිරිපත් කොට ඔහු එය සභාව ඉදිරියේ තබන්නේ ද ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාය. ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා එම වාර්තාව පිළිබඳව පළාත් පොදු ගිණුම් කාරක සභාවේ සාකච්ඡා මෙහෙය වීම නැවතත් සිදු කරයි. කෙසේ වෙතත් බොහෝ පළාත්වල මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳව ආණ්ඩුකාරවරයා සහ ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා අතර කතා බහක් ඇති වන්නේ අල්ප වශයෙන් බව පෙනී යයි (ගුණවර්ධන, 2010: 161 -162). එහෙත් පළාත් සභාවේ ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාට පළාත් සභාවේ මූල්‍ය කටයුතු හැසිරවීම සම්බන්ධයෙන් වැඩි වගකීමක් සහ බලයක් පවතී. පළාත් සභා අමාත්‍යාංශවල විෂයයන් සම්බන්ධයෙන් තීරණය කරන්නේ ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාම ද වන හෙයින් තමා කැමති විෂයයන් ප්‍රමාණයක් සතුව තබා ගත හැකිය. මේ හේතුව නිසා වියදම් ක්ෂේත්‍රයේ ද මුදල් වෙන් කර ගැනීමේ බලය ඔහු වෙත හිමිව ඇත. ව්‍යවස්ථානුකූල ප්‍රතිපාදන අනුසාරයෙන් පළාතේ අනෙකුත් මහජන නියෝජිතයින්ට සාපේක්ෂව ප්‍රධාන ඇමතිවරයා වෙත ඉහත සඳහන් ආකාරයේ බලතල ප්‍රමාණයක් හිමිකරගැනීමට හැකි වී ඇත්තේ 13 ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ පවතින අයහපත් නිමාව හේතු කෙට ගෙනයි. බොහෝ විට මධ්‍යයට බලය ඇති දේශපාලන පක්ෂයක් පළාත් සභාවල ආණ්ඩු බලය දරන විට පළාතේ ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයාට අදාළ විෂයයන් ප්‍රමාණය ද තීරණය කරන්නේ මධ්‍යයේ ආණ්ඩු බලය දරන දේශපාලන පක්ෂයේ නායකයාය. මෙහි දී සැබෑ ලෙසම සිදු වන්නේ මධ්‍ය ආණ්ඩුකාරවරයා හරහා පළාත් සභා පාලනයට ලක් කරනවාටත් වඩා මධ්‍යයට හිතවත් අයෙක් ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා ලෙස පළාත් සභාවට පත් කොටගෙන අදාළ කටයුතු කර ගෙනයෑමයි. මෙය බලය බෙදාහැරීම වෙනුවට යළි මධ්‍යගත වීමක් ලෙස සැලකිය හැකිය.

නිගමනය

පළාත් සභාවලට පාලන සීමාවන් යටතේ වුව ද මූල්‍ය පාලනයේ වගකීමෙන් කොටසක් හිමි වී ඇත. එහි දී ඔවුන්ට සිය අධිකාරී බල ක්ෂේත්‍රය යටතේ ආදායම් ඉපයීමටත්, ඒවා වැය කිරීමටත් අවස්ථාව හිමි වී ඇත. පාලනයේ අතිශය වැදගත් වන මූල්‍ය පාලනය හා සම්බන්ධ කටයුතු පළාත් මට්ටමින් හිමි වීම සහ ඒවා හැසිරවීමට පළාත් සභාවලට පත් වූ මහජන නියෝජිතයින්ට අවස්ථාව හිමි වීම යහපත් ලක්ෂණයක් බව කිව හැකිය. එසේ වුව ද මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් දැඩි ලෙස මූල්‍ය පාලනය හසුරුවනු ලබයි. විශේෂයෙන් ආදායම් ක්ෂේත්‍රයේදීත්, වියදම් ක්ෂේත්‍රයේදීත් මූල්‍ය ආධිපත්‍යය මධ්‍යම ආණ්ඩුව වෙත කේන්ද්‍රගත වී ඇති බව පෙනේ. පොදුවේ පළාත් සභාවල ක්‍රියාකාරීත්වයේ දී දක්නට ලැබුණේ බස්නාහිර පළාත් සභාව හැර අනෙක් සෑම පළාත් සභාවක ම ආදායම ඉතාමත් පහළ මට්ටමක පවතින බවය. මේ තත්ත්වය පළාත් සභා අතර විෂමතාව වැඩි කිරීමට හේතු වී ඇත. මුදල් කොමිෂන් සභාව වෙත මෙම විෂමතා නිවැරදි කිරීමට බලය පැවතියත් එය සිදු වී නොමැත. එහි දී මුදල් කොමිෂන් සභාව මධ්‍යය නියෝජනය කරන ආයතනයක් බවට පත් වී ඇත. පළාත් සභාව විසින් සිදු කරන වැය කිරීම්වල දී ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා වෙත වැඩි මූල්‍ය ආධිපත්‍යයක් හිමි වී ඇති බව තවත් පැත්තකින් දක්නට ලැබේ. මේ හේතුකොටගෙන පළාත් සභාවේ මහජන නියෝජිතයින්ට වැය කටයුතුවල දී ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා වෙත යැපීමට සිදු වී ඇත. මෙලෙස පළාත් සභාවලට පවරා ඇති මූල්‍ය බලය මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් දැඩි ලෙස පාලනය කිරීම සහ පළාතේ ප්‍රධාන ඇමතිවරයා වෙත කේන්ද්‍රගත වී තිබීම යහපාලනයේ මූලික සිද්ධාන්ත උල්ලංඝනය කිරීමක් ලෙස සැලකිය හැකිය. පළාත් සභාවලට හිමි කර දී ඇති ආදායම් මාර්ග පළාතේ වැය සඳහා කිසිසේත් ම ප්‍රමාණවත් නොවේ. මේ හේතුවෙන් පළාත් සභාවලට මධ්‍යය මත යැපීමට සෑම විට ම සිදු වේ. පළාත් සභා සතු මූල්‍ය ස්වාධීනත්වය බිඳවැටී ඇති බව මේ අනුව කිව හැකිය. පළාත් සභාවේ මහජන නියෝජිතයින් තෝරා ගනු ලබන්නේ මහජනතාව විසින් වුව ද පළාත් සභාවල ඇතැම් කටයුතු සම්බන්ධයෙන් පවතින විනිවිදභාවය පිළිබඳ ගැටලු පවතී. මහජන කටයුතු කළමනාකරණය සඳහා මහජන මුදල් කුමන ආකාරයෙන් ප්‍රයෝජනයට ගනු ලබන්නේ ද යන්න පිළිබඳව තොරතුරු අත්‍යවශ්‍ය වේ. පළාත් සභාවේ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේ දී මහජන සහභාගිත්වය, සංවර්ධන ප්‍රමුඛතා හඳුනාගැනීම සඳහා ආයතන අධීක්ෂණය සහ ආයතනික කටයුතු ඇගයීම වැනි කාරණා සඳහා මහජනතාව බල ගැන්වීමේ ක්‍රමයක් නොමැත. පළාත් සභාවේ විනිවිදභාවය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රදර්ශනය කළ හැකි වැදගත් අවස්ථාවක් වන්නේ අයවැය ඉදිරිපත් කිරීමට පෙර පළාත් සභාවේ අයවැය කටයුතු පිළිබඳව මහජනතාවගේ දැනගැනීම සඳහා ඉදිරිපත් කොට ඒ සඳහා දක්වන ප්‍රතිචාර සැලකිල්ලට ගැනීමයි. පළාත් සභාවල කටයුතු සම්බන්ධයෙන් විනිවිදභාවයේ පවතින අඩු පාඩුකම් මගහරවා ගැනීම සඳහා මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් නිර්ණායක ඉදිරිපත් කරන අවස්ථා පවතී. විශේෂයෙන් පළාත් සභාවල මහජන නියෝජිතයින් විසින් සිය විමධ්‍යගත මුදල් වියදම් කිරීමේ දී නිසි අවශ්‍යතා හඳුනා නොගෙන පෞද්ගලික නිරීක්ෂණ මත පදනම් වී කටයුතු කිරීම හේතුවෙන් අල්ලස, දූෂණය වැනි කටයුතුවල යෙදීමට පෙළඹී ඇත. මේබඳු තත්ත්වයන් පාලනය කිරීම සඳහා ක්‍රමවේදයක් නොමැති වීම මහත් අඩුවක් බව පෙනේ. මෙම තත්ත්වය නිවැරදි කිරීම සඳහා මධ්‍යම ආණ්ඩුව විවිධ අවස්ථාවල වක්‍රලේඛ නිකුත් කර තිබුණ ද බොහෝ මහජන නියෝජිතයින් ඒ පිළිබඳව උනන්දුවක් දක්වන බවක් නොපෙනෙයි. අනෙක් අතට මහජන නියෝජිතයින් වක්‍රලේඛ මගහැරීම සඳහා විවිධ උපක්‍රම භාවිත කරන බව ද හඳුනාගත හැකිය. එනම් විමධ්‍යගත මුදල් වියදම් කිරීමේ දී වක්‍රලේඛයේ සඳහන් කොන්දේසිවලට අදාළ ලේඛන සපුරාලීමේ ක්‍රියාවලියක නිරත වන බව අනාවරණය වේ. එමෙන් ම සමාජ විගණනයට ලක් නොවන ක්ෂේත්‍ර සඳහා මුදල් වියදම් කිරීමට මහජන නියෝජිතයන් කටයුතු කරන අවස්ථා පවතී. මේ නිසා මූල්‍ය කටයුතු සම්බන්ධව වන වගවීම වඩාත් ශක්තිමත් එකක් බවට පත් කිරීම සඳහා වන අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලියක අවශ්‍යතාව පවතී. පළාත් සභා ක්‍රමය මඟින් සිදු කර ඇති බලය බෙදාහැරීමේ ක්‍රියාවලිය වඩාත් ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා කළමනාකරණ වැඩපිළිවෙළක් හෝ වෙනත් ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණ කාර්ය සංවිධාන ව්‍යුහයක් මධ්‍යම ආණ්ඩුව සතුව නොමැති බව පෙනේ. මේ සම්බන්ධයෙන් දැකිය හැකි එක ම අවස්ථාව වන්නේ පළාත් සභා අමාත්‍යාංශය සහ මුදල් කොමිෂන් සභාව පළාත් සභා කටයුතුවලට සම්බන්ධ වීමයි. මේ තුළින් සිදු වී ඇත්තේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් පළාත් සභාව පාලනය කිරීමක් මිස සහයෝගීතාව ඇති කිරීමක් නොවේ. මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් දැනට පළාත් සභා වෙත 13 වැනි සංශෝධනය මඟින් ලබා දී ඇති බලතල සීමාකරණයකට ලක්කර ඇත. මධ්‍යම ආණ්ඩුව පළාත් සභා ස්වායත්ත ආයතන ලෙස දකින්නට අකමැති බව එයින් පෙන්නුම් කරයි. මධ්‍යම ආණ්ඩුව, නියෝජනය කරන දේශපාලන පක්ෂයක් හෝ කණ්ඩායමක් පළාත් සභාවේ බලය ලබාගෙන ඇති අවස්ථාවක ඔවුන් සෘජුව ම මධ්‍යයට වගකීමට කටයුතු කරන අතර පළාත් සභා බල ප්‍රදේශයේ ජනතාවට වග නොකියන තත්ත්වයක් ද දක්නට ලැබේ. විශේෂයෙන් පළාත් සභාවේ මන්ත්‍රීවරුන්ට අනාගත දේශපාලන න්‍යාය පත්‍රය සකස් කිරීමේ දී මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ

දේශපාලන නායකත්වය සමග සමීප වීමට සිදු වීම නිසා ජනතාව සමග පවතින සම්බන්ධතාව දුරස්ත වී ඇති බව එහි දී හඳුනාගත හැකිය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

අමරසිංහ, රන්ජන්. (2010), “පළාත් සභාවන්හි ක්‍රියාකාරිත්වය,” පරිච්ඡේදය, සංස්කරණය: අමරසිංහ සහ වෙනත් අය, *දෙවියි වසරක බලය බෙදීම ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභා ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳ ඇගයීමක්*, පි: 200-236, රාජගිරිය: ව්‍යවස්ථා අධ්‍යයන ආයතනය.

වික්‍රමරත්න, ජයම්පති. (2010), “ව්‍යවස්ථාමය රාමුව,” පරිච්ඡේදය, සංස්කරණය: අමරසිංහ සහ වෙනත් අය, *දෙවියි වසරක බලය බෙදීම ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභා ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳ ඇගයීමක්*, පි: 01-42, රාජගිරිය: ව්‍යවස්ථා අධ්‍යයන ආයතනය.

දසනායක, සම්පත්. එම්. (2010), “ශ්‍රී ලංකාවේ පරිපාලන ව්‍යුහය තුළ පළාත් සභා කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ලද අත්දැකීම්,” සංස්කරණය: කන්නන්ගර, ලලිත් සහ විජේතුංග, දීප්ති., *බස්නාහිර පළාත හා ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභා ක්‍රියාවලිය*, පි. 143-164, කොළඹ: බස්නාහිර පළාතේ පළාත් සභා ලේකම් කාර්යාලය.

බණ්ඩාර, ඩබ්. එම්. සී. (2007), “බලතල විමධ්‍යගතකරණය පළාත් වාරිමාර්ග ක්ෂේත්‍රය කෙරෙහි බලපාන ආකාරය: උෟව පළාත ඇසුරින්,” සංස්කරණය: දමයන්ති, නදිකා සහ ලුර්දු, සුසිලා., *පළාත් සභා ක්‍රමය තුළ වාරිමාර්ග විෂයේ ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳ විද්වත් වැඩමුළුවේ වාර්තාව*, පි:51-71, කොළඹ: හෙක්ටර් කොබ්බෑකඩුව ගොවි කටයුතු පර්යේෂණ හා පුහුණු කිරීමේ ආයතනය.

සමරවීර, රන්ජන්. (2010), “පොදු ජන අපේක්ෂාවන් ඉදිරියේ අපේ පළාත් සභා ක්‍රමය,” සංස්කරණය: කන්නන්ගර, ලලිත් සහ විජේතුංග, දීප්ති., *බස්නාහිර පළාත සහ ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභා ක්‍රියාවලිය*, පි. 123-139, කොළඹ: බස්නාහිර පළාතේ පළාත් සභා ලේකම් කාර්යාලය.

ගුණවර්ධන, අශෝක. (2010), “ආදායම් පිළිබඳ බලය පැවරීම සහ එහි ක්‍රියාකාරිත්වය,” පරිච්ඡේදය, සංස්කරණය: අමරසිංහ සහ වෙනත් අය, *දෙවියි වසරක බලය බෙදීම ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභා ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳ ඇගයීමක්*, පි: 138-172, රාජගිරිය: ව්‍යවස්ථා අධ්‍යයන ආයතනය.

ගුණවර්ධන, අශෝක. (2010), “බලතල පැවරීම යටතේ පළාත් පාලනය,” පරිච්ඡේදය, සංස්කරණය: අමරසිංහ සහ වෙනත් අය, *දෙවියි වසරක බලය බෙදීම ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභා ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳ ඇගයීමක්*, පි: 237-265, රාජගිරිය: ව්‍යවස්ථා අධ්‍යයන ආයතනය.

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව – 1978 ශ්‍රී ලංකා රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව. 1987 අංක 42 දරන පළාත් සභා පනත, කොළඹ: ශ්‍රී ලංකා රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව.

උෟව පළාත් සභාව (2010) *උෟව පළාත් සභාවේ කාර්ය සාධන වාර්තාව*, ප්‍රධාන ලේකම් කාර්යාලය, බදුල්ල: උෟව පළාත් සභාව.

බස්නාහිර පළාත් සභාව. (2013), *මුදල් ප්‍රකාශය*, කොළඹ: බස්නාහිර පළාත් සභාව.

Gunawardena, Asoka, S. (1991), *Provincial Councils: Structures and Organization*, Sri Lanka: Centre for Regional Development Studies.

Gunawardene, Asoka S. (2000), *Beyond Legal and Administrative Constraints Confronting Provincial Councils: Issues in Devolution and Governance Change in Sri Lanka*, Colombo: Sri Lanka Institute of Local Governance.

Samaraweera, R. (2007), *Provincial Councils After Twenty Years: Successes, Failures and Constraints*, Colombo: Institute of Professional Public Administrators.

Abeyrathne, R. (2001), “Good Governance, Decentralization and Provincial Councils” eds: Wijetunge, Kanthi, Gunasekara, Nandani, Dissanayake, T. D & Mowlana, S. O. Z., *Governance Journal*, Volume No 01, PP. 41-57, Colombo: Sri Lanka Institute of Local Governance.

Amarasinghe, Ranjith. (2010), “Provincial Councils Under the 13th Amendment – Centers of Power or Agencies of the Center?,” eds: Marasinghe, Lakshman & Wickramaratne, Jayampathy., *13 th Amendment: Essays on Practice*, PP. 107-132, Colombo: Stamford Lake Publication.

Bandara, Navaratna. (2010), “Provincial Council Public Administration” eds: Marasinghe, Lakshman & Wickramaratne, Jayampathy., *13 th Amendment: Essays on Practice*, PP. 164-189, Sri Lanka: Stamford Lake Pvt. Ltd.

Dainis, A. P. (2002), “Good Governance and Local Government,” Eds: Senadhira, S.P.S, Gunasekara, Nandani & Mowlana, S. O. Z., *Governance Journal*, Volume No 02, PP. 52-56, Colombo: Sri Lanka Institute of Local Governance.

Dasanayake, Sampath M. (2001), “Provincial Councils System: Some Operational Constraints,” eds: Wijetunge, Kanthi, Gunasekara, Nandani, Dissanayake, T.D and Mowlana, S. O. Z., *Governance Journal*, Volume 01, PP. 32-40, Colombo: Sri Lanka Institute of Local Governance.

Hettige, S. T. (2004), “Devolution of Power: Theory And Practice,” ed: Gunasekara, Nandani., *Governance Journal*, Volume 3, PP. 01-05, Colombo: Sri Lanka Institute of Local Governance.

- Marasinghe, Lakshman. (2010), “Thirteenth Amendment,” eds: Marasinghe, Lakshman and Wickramaratne, Jyampathy., *13 th Amendment: Essays on Practice*, PP. 01-44, Sri Lanka: Stamford Lake Pvt Ltd.
- Selvakkumaran, N. (2010), “Legislative Devolution and the Thirteenth Amendment,” Eds: Marasinghe, Lakshman and Wickramaratne, Jayampathy., *13th Amendment: Essays on Practice*, P. 71-105, Sri Lanka: Stamford Lake Pvt Ltd.
- Tennekoon, M. U. A. (2004), “Need for Good Governance in Provincial Councils,” ed: Gunasekara, Nandani., *Governance Journal*, Volume No 03, PP. 6-12, Colombo: Sri Lanka Institute of Local Governance.
- Bandara, Nawarathne. (2009), *The Provincial Council System And the 13 th Amendment to the Constitution*, University Of Peradeniya, <http://groundview.wordpress.com/2009/12/02/the-provincial-council-system-and-the-13th-amendment-to-the-constitution/> (Accessed on 05 January 2011)
- Central Bank of Sri Lanka. (2011, 2012), *Annual Reports*, Colombo: Central Bank of Sri Lanka.
- Central Bank of Sri Lanka. (2010) *Sri Lanka Socio-Economic Data 2010* , Vol, xxxiii, Sri Lanka: Central Bank of Sri Lanka.
- Department of Census and Statistics. (2013), *Statistical Pocket Book* , Sri Lanka Labour Force Survey, Colombo: Department of Census and Statistics.
- Finance Commission. (2004), *Annual Report*, Colombo, Sri Lanka: Finance Commission of Sri Lanka.
- Finance Commission . (2011), *Annual Report*, Colombo: Finance Commission of Sri Lanka.
- Department of Census & Statistics. (2011), *Census of Population and Housing Report*. Sri Lanka: Department of Census & Statistics.
- Department of Census and Statistics. (2010), *Household Income and Expenditure Survey-2009/10, Final Report*, Sri Lanka: Department of Census and Statistics.
- Ministry of Finance & Planning, *Annual Report*. (2012), Sri Lanka: Ministry of Finance & Planning.